

**Solidarita, ekologie,
demokratický socialismus!**

Jsme LEVICE.

Program Levice

přijatý XVI. (I.) sjezdem Levice

Obsah

Preambule	5
Kdo jsme a o co usilujeme	8
1 Práce	10
1.1 Důstojná odměna za práci	10
1.2 Jistota a stabilita práce.....	10
1.3 Zkracování pracovní doby	10
1.4 Demokratizace pracovních procesů	10
1.5 Zajištění dodržování zákoníku práce a práv zaměstnanců.....	11
1.6 Diskriminace na pracovišti.....	12
1.7 Omezení soukromých pracovních agentur	12
2 Kvalitní sociální systém	13
2.1 Sociální stát	13
2.2 Dlouhodobé řešení chudoby	13
2.3 Systém sociálních dávek	14
2.4 Důchody pro zajištěnou budoucnost	14
2.5 Občanská dividenda	14
3 Znemožnění obchodu s chudobou, dluhy a exekucemi	16
3.1 Obchod s bytovou nouzí.....	16
3.2 Exekuce pod kontrolu státu	16
3.3 Insolvenční správci pod kontrolu státu	17
3.4 Právní ochrana před zadlužením	17
3.5 Regulace výše úroku, potírání lichvy	17
4 Zdravotnictví	19
4.1 Kvalitní a dostupná zdravotní péče pro všechny.....	19
4.2 Místní a časová dostupnost kvalitních zdravotnických služeb.....	20
4.3 Personální politika ve zdravotnictví	20
4.4 Oblast zdravotního pojištění	21
4.5 Schvalování indikací a úhrady léčiv.....	21
4.6 Programy podpory zdraví a prevence	22
4.7 Orgány ochrany veřejného zdraví	22
4.8 Zkvalitnění zdravotně-sociálních služeb.....	22
4.9 Dostupnost zdravotní péče pro sociálně vyloučené osoby.....	22
5 Vzdělávání a péče o mladou generaci, věda a rozvoj vzdělanosti	23
5.1 Důraz na inovace	23
5.2 Bez odpovídajícího financování nelze čekat zlepšení	23
5.3 Cílem je dosažení kompetencí a rozvoj kreativity.....	24
5.4 Zdravý rozvoj znalostní společnosti.....	24
6 Politika bydlení	25
6.1 Regulace nájmu ve všech lokalitách	25
6.2 Stabilizace obecních bytových fondů	25
6.3 Výstavba obecních bytů	26
6.4 Podmínky pro developery	27
6.5 Zákon o sociálním bydlení	27
6.6 Práva nájemníků	28

6.7	Boj proti gentrifikaci	28
6.8	Regulace a zdanění služeb internetových platforem	28
6.9	Družstevní a komunitní bydlení	29
6.10	Dostupnost vody a energií	29
7	Rodinná politika, rovnost žen a mužů, práva LGBT lidí	30
7.1	Garance míst v jeslích a školkách	30
7.2	Rodičovská dovolená a rodičovský příspěvek	30
7.3	Přídavek na dítě	30
7.4	Zálohované výživné	31
7.5	Domácí a sexuální násilí	31
7.6	Podpora zkrácených úvazků	31
7.7	Rovnost žen a mužů, práva LGBT lidí	31
8	Demokratický politický systém	33
8.1	Moc zákonodárná	33
8.2	Moc výkonná	34
8.3	Moc soudní	35
8.4	Územní samospráva	35
9	Rozvoj sociální a solidární ekonomiky	37
9.1	Standardy pro veřejné zakázky	37
9.2	Družstevní a sociální podniky	37
9.3	Solidární bankovníctví	37
9.4	Státní podpora jen za naplňování veřejného zájmu	38
9.5	Družstevní a solidární obchodní sítě	38
9.6	Stejně podmínky pro družstevní a soukromý sektor	39
9.7	Demokratizace práce a podnikání	39
9.8	Motivace ke sdružování pro drobné podnikatele	40
10	Ekonomická a daňová politika	41
10.1	Přepišme pravidla	41
10.2	Hospodářská politika	41
10.3	Fiskální politika a veřejné rozpočty	42
10.4	Ostatní oblasti	43
11	Klima a životní prostředí	45
11.1	Snižování emisí skleníkových plynů	45
11.2	Ekologická daňová reforma	45
11.3	Klimatický fond	45
11.4	Energetika a konec uhlí	46
11.5	Výzkum a vývoj pro klima	47
11.6	Doprava	47
11.7	Fond tranzice	48
11.8	Zemědělství a klima	48
11.9	Nedopustíme energetickou chudobu	49
11.10	Snižování dopadu průmyslu na klima	49
11.11	Adaptace na dopady změny klimatu	49
11.12	Nízkouhlíkový urbanismus a architektura	50
12	Vztah k mezinárodním organizacím, zahraniční politika, antimilitarismus	52
12.1	Zásady naší zahraniční politiky	52

12.2	Náš postoj k Evropské unii	53
12.3	Náš postoj k Severoatlantické alianci.....	54
12.4	Náš postoj k Mezinárodnímu měnovému fondu, Světové bance, Světové organizaci obchodu	55
13	Vztah k cizincům a jejich začleňování	56
13.1	Přistěhovalci, ekonomičtí migranti a uprchlíci	56
13.2	Cizinci na trhu práce.....	56
13.3	Společenská integrace cizinců.....	57
13.4	Kulturní integrace	57
13.5	Řešení uprchlictví	58
14	Kultura a média	59
14.1	Veřejná podpora kultury	59
14.2	Veřejnoprávní média	59
14.3	Podpora nezávislosti a demokratizace médií	59
14.4	Rozšíření svobody sdílení	60
14.5	Kvalitní kultura pro všechny	61
14.6	Výtvarné umění ve veřejném prostoru	61
14.7	Aktualizace památkové péče	62

Preambule

Všude na světě vidíme, že bohatství, moc i vliv se soustřeďují do rukou privilegované menšiny: společnost bohatne, ale největší díl z hospodářského růstu jde přibližně desetina obyvatel, zejména však hornímu jednomu procentu. Naproti tomu chudší polovina má z toho, co v práci vytvoří, jen málo, naopak se musí stále ohánět, aby jí nehrozila ztráta zaměstnání nebo střechy nad hlavou. Naším programem je tuto nerovnost odstranit.

Naší vizí je společnost založená na demokracii, rovnosti, svobodě a solidaritě.

Aby byla demokracie skutečností, nemůže se omezovat jen na účast ve volbách. Principy demokracie je potřeba rozšířit do všech sfér společenského i osobního života, včetně ekonomiky. Jedině tak může ekonomika fungovat ve prospěch nás všech, a ne pouze nejbohatších.

Z výsledků práce mají mít užitek ti, kteří ji odvedli, nikoliv majitelé, kteří inkasují zisky, někdy i bez práce, ani manažeři, kteří vydělají stokrát víc než jejich podřízení, ačkoliv rozhodně nepodávají stokrát větší výkon.

Ti, kteří se podílejí na práci, by se ale měli podílet i na rozhodování. Upřednostňujeme demokraticky fungující podniky se zaměstnaneckým spoluvlastnictvím nebo veřejnoprávní, družstevní či jiné, před klasickým modelem firmy. Ale i v něm, dokud bude existovat, chceme, aby zaměstnanci měli co mluvit nejen do podmínek, v jakých musí pracovat, ale i do hospodaření firmy a do toho, kdo má jejich práci řídit.

I pracovní dobu si přejeme kratší, než je dnes: technologický pokrok by už teď mohl lidem umožnit pracovat méně, stejně jako se za posledních sto padesát let doba strávená v práci zkrátila z šesti dní na pět a z dvanácti

hodin na osm. Držíme se zásady, že práce tu má být pro život, nikoliv život pro práci.

Základem rovnosti pro nás je, aby všichni lidé měli možnost nejen důstojným způsobem uspokojit své základní potřeby, ale zároveň se i plně ve svých životech realizovat, mít rovný vliv na veřejné záležitosti a také být s to zařídit si život podle svého – a to není možné, pokud nebudou odebrána privilegia těm, kteří na překerní situaci druhých vydělávají.

Chceme proto, aby domy sloužily k bydlení, ne k bezpracnému příjmu našich bohatších spoluobčanů, kteří vyhánějí jejich cenu nahoru a to, co jiní bohatší spoluobčané, zaměstnavatelé, běžnému člověku zaplatí na mzdě, z něj obratem zase vytáhnou. A zcela nepřijatelné pro nás je, aby lichváři využívali tísně jiných, půjčovali jim na vysoký úrok a postupně je dostávali do dluhové pasti a exekuce.

Solidarita je pro nás základem soudržné a sociálně spravedlivé společnosti, založené na spolupráci místo konkurence a na vzájemné ohleduplnosti místo honby za vlastním prospěchem na úkor druhých.

Zlé dopady fungování, na kterém je naše společnost založená, nejsou jen ekonomické nebo sociální: stále ničivěji doléhají i na přírodní svět. Vyčerpávání zemědělské půdy v důsledku jejího nadměrného využívání, rostoucí neschopnost krajiny zadržovat vodu v podzemí a z toho plynoucí střídání sucha s povodní se projevují již dlouho. Znatelné začínají být i důsledky globálního oteplování, které může udělat ze světa místo, kde už většina lidí nebude moci přežít. I tyto změny dopadají na lidi nerovně: nejcitelněji postihnou ty, kteří jsou na tom již nyní ekonomicky nejhůře a na vzniku ekologické krize se podílejí nejméně. Nepůjde je zvrátit,

dokud neskončí systém postavený na hromadění stále větších zisků: většinu emisí skleníkových plynů má na svědomí stovka velkých světových firem.

Způsob, jakým naše společnost funguje, odmítáme nejen proto, že tolika lidem nezajišťuje dostatečnou životní úroveň a ničí jejich zdraví i životní prostředí: omezuje také jejich svobodu. Obhájci současného stavu se sice svobodou neustále ohánějí, ve skutečnosti však jde jen o svobodu pro elity, které nejvíce ovlivňují podobu zákonů a tím i život ostatních. Nejde ale jen o zákony: zasahovat jiným do života mohou i neformálními, často nezákonnými cestami. Tak se stává, že pokud se zaměstnavateli nebo domácímu nezamlouvá něčí životní styl, rodinný život (např. pořízení dítěte), projevy na veřejnosti nebo jiné volnočasové aktivity, následkem může být neprodloužení smlouvy. I proto chceme nerovnosti ve společnosti snížit.

Odmítáme, aby vládnoucí bohatá menšina určovala život většiny. Stejně tak odmítáme, aby většina diktovala, jak si má vlastní život uspořádat jakákoliv menšina – s výjimkou případů, kdy by docházelo k újmě nebo k omezování svobody jiných. Nikdo by neměl být nucen chovat se a žít podle jakýchkoliv předurčených vzorů jen na základě svého pohlaví, rodinného či národního původu, nebo

kultury, ve které vyrůstal: každý ať si sám vybere, jaký chce žít život, aniž by na něj společnost vyvíjela nátlak.

Všechny tyto požadavky nelze prosadit pouze na národní úrovni – chceme je proto uskutečňovat i ve spolupráci s podobně smýšlejícími hnutími a organizacemi v zahraničí. Mezinárodní spolupráci a solidaritu považujeme za základní levicovou hodnotu.

Skoncování s narůstajícími nerovnostmi jak uvnitř států, tak mezi bohatými a chudými zeměmi, je nezbytným prvním krokem k aspoň trochu účinnému řešení dalších problémů. Nepostačí přitom „někde přidat a jinde ubrat“: světové elity musí být zbaveny moci ve prospěch většiny.

Kdo se o prosazování takových zásad bude důsledně pokoušet, musí se připravit na nepřátelské reakce a obstrukce ze strany těch, kteří mají ze současného stavu věcí prospěch. Nestačí tedy jen kandidovat ve volbách a měnit zákony: naše státní instituce byly vytvořeny vládnoucími elitami, které si pojistily, že budou sloužit hlavně jim. Chceme se svou činností zasazovat o změnu tohoto stavu a poměru sil na pracovištích, v hospodářském i veřejném prostoru, tam odkud elity čerpají své zisky a moc. K tomu potřebujeme vaši spolupráci.

Kdo jsme a o co usilujeme

Strana Levice se hlásí k socialistické orientaci jako alternativě k současnému stavu naší společnosti, k principům sociální spravedlnosti. Usilujeme o spolupráci se všemi levicově, mírově a progresivně orientovanými lidmi v České republice i v zahraničí. Výrazem tohoto našeho postoje a mezinárodní solidarity je i naše členství ve Straně evropské levice, naše inspirace podněty hnutí DIEM25 a Progresivní Internacionála.

Socialismus chápeme jako humanistické a demokratické směřování k emancipaci člověka a jeho osvobození od nadvlády majetku a zisku, nikoliv jako předem připravený projekt uspořádání společnosti. Také demokracii chápeme nejen jako soubor formálních pravidel parlamentarismu, ale jako skutečnou možnost všech spolupodílet se na rozhodování a na kontrole moci. Sociální spravedlnost, svoboda a demokracie – jedno bez druhého není dlouhodobě možné ani udržitelné. Proto se hlásíme k demokratickému socialismu.

Vycházíme z tradic a zápasů dělnického a socialistického hnutí 19. a 20. století; čerpáme poučení z jeho úspěchů (všeobecné volební právo, postupující emancipace, boj proti válce a fašismu) i porážek. Byrokratický reálný socialismus, byl pokusem o uzavřený, od hospodářského i sociálního vývoje v ostatním světě izolovaný antikapitalistický systém. Měl sice zprvu podporu širokých sociálních vrstev, záhy ale vedl k potlačování demokracie včetně využívání politického teroru a represí, ke stagnaci společenského rozvoje a narůstající nespokojenosti zejména mladších generací. O překonání těchto problémů se pokusilo Pražské jaro, tento pokus však byl mocensky potlačen. Mnohé myšlenky z tohoto období jsou pro nás stále inspirativní.

Snahy čelit těmto problémům potlačováním občanských práv a svobod a prohlubováním bipolárního rozdělení světa a militarizací vztahů v něm byly bezperspektivní a vedly v roce 1989 k pádu starého režimu. Transformace v 90. letech přinesla ztrátu sociálních jistot a prestiže dělnických povolání, negativní vývoj ve zdravotnictví, školství, důchodovém systému, vpád chudoby a nejistoty do běžného života. Objevuje se otevřený rasismus a xenofobie.

Nestojíme o ekonomický růst, který se uskutečňuje bez ohledu na zdraví člověka, neslouží rozvoji vzdělanosti a kulturní vyspělosti lidí, narušuje harmonii mezi člověkem a přírodou. Moc ekonomických subjektů, velkých korporací a oligarchů, jejich zisk a jeho zvyšování, nic z toho nesmí svazovat společenský život a nesmí ohrožovat zdraví a životy lidí a ekologickou rovnováhu. Bohatství hrstky nejbohatších nesmí být vykupováno chudnutím milionů.

V dlouhodobém pohledu jsou naše cíle neslučitelné se zachováním kapitalistického systému založeného na maximalizaci zisku. Pro překonání tohoto systému budeme hledat takové cesty, které nebudou rezignovat na hodnoty demokracie, lidských práv a svobody jednotlivce.

Chceme se podílet na prosazování spravedlivé postavení České republiky v Evropě a ve světě, respektované a respektující všechny ostatní, působící ve prospěch míru a prosazující spravedlivé ekonomické mezinárodní poměry.

Ve straně Levice se spojili levicoví demokraté, demokratičtí socialisté a ekososialisté, ženy i muži různého věku, politických zkušeností i světonázorových pohledů, aby společně usilovali o otevřenou a tolerantní

společnost svobody a rovnosti, ekologickou a feministickou, bez rasových a národnostních předsudků, bez vylučování lidí. Takovou

společnost chceme pro nás a naše děti. Pro ni chceme společně s ostatními občany pracovat.

1 Práce

1.1 Důstojná odměna za práci

Zaměstnanec má za svůj čas, síly a schopnosti nárok na důstojnou odměnu. Je nepřipustné, aby minimální mzda byla pod hranicí příjmové chudoby. Navýšíme minimální mzdu na 60 % průměrné mzdy z předchozího roku s automatickým mechanismem každoročního zvyšování.

Manažerské mzdy, včetně všech odměn a benefitů, budou zatíženy vysokou progresivní daní.

Zavedeme povinné zveřejňování agregovaných dat o mzdách v podniku, mzdové audity, zákaz vynucování mlčenlivosti o mzdách mezi zaměstnanci, povinnost zaměstnavatelů zveřejňovat výši mzdy v inzerátech na danou pozici.

1.2 Jistota a stabilita práce

Základním pracovně-právním vztahem musí zůstat standardní pracovní smlouva. Práce pro zaměstnavatele na dohodu o provedení práce (DPP) či dohodu o pracovní činnosti (DPČ) omezíme na odůvodněné případy a účely (studentská brigáda nebo přivýdělek ke standardnímu zaměstnání).

Posílením kapacit a prostředků inspektorátů práce zajistíme účinné potírání praxe zaměstnávání fakticky závislých pracovníků jako jsou osoby samostatně výdělečně činné (OSVČ) – označované jako "švarcsystém".

Proti prekérní práci chceme bojovat zejména skrze mzdové audity ve firmách a skrze spravedlivé nastavení zdanění (zejména zaměstnanec vs. OSVČ), bez něhož by se tzv. švarcsystém stal v důsledku zvýšení minimální mzdy pro zaměstnavatele ještě atraktivnějším.

Jeden rok praxe je dostatečně dlouhá doba na to, aby zaměstnavatel rozpoznal kvality a

vhodnost svých zaměstnanců. Zaměstnanec, který se osvědčil, bude mít nejspíše po jednom roce v případě prodloužení smlouvy nárok na úvazek na dobu neurčitou.

1.3 Zkracování pracovní doby

S ohledem na zvyšující se produktivitu práce i na cíl plné a smysluplné zaměstnanosti chceme zkracovat pracovní dobu. Prosazujeme zkrácení pracovní doby při plném úvazku na 35 hodin týdně při zachování výše mzdy.

1.4 Demokratizace pracovních procesů

1.4.1 Participace zaměstnanců

U středních a velkých firem postupně zavedeme participaci zaměstnanců na vedení firmy, s omezeními danými výhradně ohledem na prokazatelné provozní a odborně kvalifikační důvody, případně na veřejný zájem – např. u zařízení zaměřených na poskytování sociální péče.

Zastoupení zaměstnanců v dozorčích a správních radách rozšíříme z dualistických akciových forem též na ostatní druhy společností (akciové společnosti s monistickým uspořádáním řízení, s.r.o., atd.).

Budeme rovněž zavádět a podporovat formy zaměstnaneckého (nikoliv ovšem individuálního spoluvlastnictví).

1.4.2 Odbory

Odbory jsou zásadní nástroj pro prosazování zlepšování pracovních podmínek a demokracie na pracovišti zdola, jejich činnost proto hodláme podporovat. Zároveň respektujeme jejich charakter nezávislých a nestátních organizací, což znamená, že jejich sebeprosazování musí ležet v první řadě na nich samotných.

Posílíme zákonné možnosti odborů zastávat se svých individuálních členů na pracovištích, kde nemají vlastní organizace.

Odmítáme omezování kompetencí odborů, byť by to bylo ve prospěch zaměstnaneckých orgánů přímo na pracovišti a ve jménu přiblížení rozhodování k „terénu“. Takové převádění pravomocí mohou totiž zaměstnavatelé příliš snadno zneužitelné k vytváření na nich zcela závislých, pouze zdánlivě „zaměstnaneckých“ institucí, které by navíc nedisponovaly žádným odborným zázemím, jaké je odborům vlastní. Podporujeme samostatné (tj. do žádné nadpodnikové instituce nezačleněné) zaměstnanecké organizace přímo na pracovištích, které mohou zastat to, co odbory nikoliv, úkoly jednotlivých institucí však považujeme za vzájemně nezaměnitelné.

1.5 Zajištění dodržování zákoníku práce a práv zaměstnanců

1.5.1 Posílení pravomocí inspektorátu práce

Navýšíme počet inspektorů a zavedeme možnost udílení pokut v podobě procent z obrátu firmy.

Chceme zapojení odborových organizací do ochrany zaměstnanců tak, že by mohly na inspektorát práce dávat podněty o podezření z porušování práv zaměstnanců také u podniků, ve kterých zaměstnavatelé nejsou odborově organizovaní nebo spadají pod jinou organizaci.

Umožníme odborovým organizacím podávat inspektorátu práce podněty o podezření z porušování práv zaměstnanců také v podnicích, kde pracující nejsou odborově organizovaní, případně spadají pod jinou organizaci.

Podávání podnětu inspektorátu práce či jiné příslušné instituci nesmí být spojeno s rizikem pro osobu podavatele, zejména zaměstnance. I v souvislosti s tím přijmeme efektivnější úpravu současného nedostatečného zákona o tzv. „whistleblowerech“.

1.5.2 Vázanost poskytování veřejných zakázek na dodržování pravidel

Dodržování pracovně právních a sociálních norem stanovíme jako kritérium při zadávání veřejných zakázek, přičemž bude možné zahrnovat i požadavky spravedlivého zacházení i nad jejich rámec (například zaručené mzdy na určitých pracovních místech, počet klíčových pracovníků na požadovaný objem výkonu).

1.6 Diskriminace na pracovišti

Diskriminace na pracovišti je legislativě navzdory stále aktuálním problémem. Nejčastějšími projevy jsou rozdílné platové podmínky mezi muži a ženami. Velmi často se projevuje i diskriminace skrytá ve formě upřednostňování určitého pohlaví pro výkon dané pracovní pozice. V mnoha případech bohužel končí případy diskriminace tím, že poškozený zaměstnanec raději sám ukončí pracovní poměr.

V rámci regulace této problematiky jsme pro zavedení nástrojů, např. v podobě namátkových auditů, směřujících k odhalování systematické diskriminace, např. platové, na základě pohlaví, etnicity nebo vyznání, k níž dochází na základě individuálních charakteristik a vlastností jedince. Zavádění nástrojů, jež budou sloužit k regulaci této problematiky, je naprostou nutností k předcházení beztrestnému porušování zákona.

1.7 Omezení soukromých pracovních agentur

Zavedeme zvýšenou kontrolu dodržování podmínek činnosti agentur práce, zejména pokud jde o princip rovných pracovních podmínek a stejné odměny za stejnou práci agenturních i kmenových zaměstnanců, a ochranu agenturních zaměstnanců před skrytými platbami za zprostředkování práce. Za nezbytné požadujeme důsledné vyřazení

z trhu práce takových agentur, které své zákonné povinnosti, zejména ke škodě zaměstnanců úmyslně, anebo opakovaně z neobalosti poruší.

U pracovníků, kteří kvůli zaměstnání změnili místo pobytu (např. zahraničních pracovníků), bude agentura po skončení pracovního poměru zodpovědná za jejich návrat do původního bydliště (vč. zaplacení přechodného ubytování a nákladů na cestu).

2 Kvalitní sociální systém

2.1 Sociální stát

2.1.1 Úřady práce

Navýšíme zdroje v současnosti dlouhodobě podfinancovaných úřadů práce, prostředky použijeme na zvýšení odbornosti a kvalifikace jejich pracovníků.

Úřadům práce vrátíme jejich původní smysl podpůrné, nikoliv nátlakové a trestající instituce. Zrušíme možnost sankčního vyřazení z evidence úřadu.

K úřadům práce přidružíme poradenská centra pro osoby hledající práci i pro zaměstnance, kteří by chtěli práci změnit. Zájemcům budou poskytovat podporu ve vztahu k zaměstnavateli, včetně spojených sociálních a právních otázek (pracovní rehabilitace, poradenství pro osoby se zdravotním či věkovým znevýhodněním nebo bez praxe apod.), vzdělávací a rekvalifikační kurzy.

Uchazečům o zaměstnání nebo zájemcům o změnu zaměstnání bude mít úřad povinnost do 6 měsíců nabídnout důstojné a pro něj (případně i po rekvalifikaci) vhodné pracovní místo. Tato místa budou hledána především v rozvíjejícím se státním a družstevním sektoru ekonomiky a v projektech přebudování energetické a dopravní infrastruktury na bezuhlíkovou.

2.1.2 Sociální služby jako základ společnosti péče

Sociální služby, ať už poskytované příspěvkovými nebo neziskovými organizacemi, budeme považovat za mandatorní výdaj státu a službám bude zaručeno financování z veřejných rozpočtů ve výši 100 % nákladů. Mzdová úroveň v sociálních službách musí odpovídat odborné kvalifikaci pracovníků a společenské důležitosti jejich práce – mzda

sociálních pracovníků se bude pohybovat kolem průměrné mzdy.

2.2 Dlouhodobé řešení chudoby

Změníme systém, minimálního příjmu tak, aby poskytoval dostatečné zdroje na důstojné živobytí a byl zbaven všech represivních prvků. Jelikož pomoc v hmotné nouzi je garantována Listinou základních práv a svobod, podpora v rámci tohoto systému bude člověku garantována: o nárok na podporu z tohoto systému nebude možné přijít.

Zrušíme zcela nedostatečné existenční minimum a plně ho nahradíme minimem životním. Metodiku stanovení jeho výše upravíme tak, aby odpovídala skutečným životním nákladům potřebným na důstojné živobytí, nikoliv na pouhé přežití. Částka bude každoročně navyšována podle inflace, přičemž násobky životního minima zůstanou příjmovým kritériem pro nárok na některé typy sociálních dávek.

2.3 Systém sociálních dávek

Každou dávku bude v případě kladného vyřízení možné získat do 30 dní od podání žádosti. U nepojistných dávek omezíme složité testování majetku a prostředků, které celý systém zbytečně nejen komplikuje, ale i prodražuje. U posuzování nároku na dávky přesuneme důkazní břemeno z žádajícího na úřad, na němž bude, aby prokázal, že občan nárok na dávku pozbyl.

Nastavíme automatizovaná valorizační kritéria dávek podle míry inflace a výše průměrné mzdy. Systém nepojistných dávek upravíme tak, aby netrestal příjemce za rozvoj jejich možností (například poklesem celkového příjmu domácnosti, když si jeden její člen najde zaměstnání). Jako valorizační podmínku stanovíme pohyb indexu spotřebitelských cen o 2 % místo dosavadních 5 %, přičemž

valorizace bude pro vládu v případě splnění této podmínky povinností.

2.4 Důchody pro zajištěnou budoucnost

Odmítáme jakékoli snahy o privatizaci důchodového systému.

Schodek důchodového účtu budeme krátkodobě řešit zlepšením nedostatečného výběru pojistného, který je důsledkem toho, že zaměstnavatelé i pracující na něj začasťe zasílají nižší než požadované odvody. Za tím účelem posílíme kontrolní činnost finančních úřadů a sociálních odborů u podnikatelů ohledně souladu mezi vykazovaným a reálným ziskem.

Výměra státní penze bude obsahovat obě složky tzn. jak sociální, tak zásluhovou, přičemž zásluhová by měla tvořit přibližně 35% celkové penze. Současný systém penzijního spoření se státním příspěvkem bude postupně utlumen a nahrazen veřejnými i privátními fondy pod státním dohledem.

Zkrátíme dobu důchodového pojištění na 25 let, zavedeme možnost dřívějšího odchodu do důchodu pro náročné profese rok za každé dva odpracované roky v těchto profesích, ocenění péče, a to jak o vlastní děti, tak o další osoby, pevně stanovený minimální důchod (s pravidelnou valorizací) a budeme trvat na standardním věku odchodu do důchodu nepřekračujícím 65 let.

2.5 Občanská dividenda

Prosazujeme nepodmíněný základní příjem ve formě občanské dividendy.

Každý občan má nárok na podíl ze společného bohatství. Zisk firem vlastněných státem bude vložen do speciálního fondu, z nějž bude občanům jakožto podílníkům státu pravidelně vyplácena dividenda, všem ve stejné výši a bez dalších podmínek. Výše dividendy bude záviset na celkovém objemu finančních prostředků získaných tímto způsobem (množství státních podniků, jejich ziskovost). Budeme hledat další zdroje mimo státní sektor pro financování občanské dividendy.

3 Znemožnění obchodu s chudobou, dluhy a exekucemi

3.1 Obchod s bytovou nouzí

Opatření proti fenoménu podřadného bydlení (zejména ubytoven) zaměříme na represii vůči těm, kteří si na podnikání s nouzí jiných vybudovali živnost, nikoliv vůči jejich obětem, jak se v současnosti zpravidla děje.

Domy a ubytovny, v nichž nájemníci bydlí v rozporu s normami bezpečnosti či důstojnosti, majitelům však vynášejí zisk, budou vyvlastněny státem nebo obcí a tam, kde to podoba a technický stav budovy budou umožňovat, v součinnosti s nájemníky renovovány a přetvořeny na řádné bydlení.

Tam, kde taková přeměna možná nebude (např. protože stav budovy nepřipouští jiné řešení než demolici, nebo protože důstojné ubytování daného počtu nájemníků by vyžadovalo budovu násobně větších rozměrů, zejména pokud stávající nebyla původně k bydlení určena) bude obyvatelům poskytnuto bydlení náhradní (stejně jako po dobu případné přestavby).

Tento postup bude provázán s vytvořením robustního systému sociálního bydlení, a také posílením sociálních služeb, neboť příslušníci sociálních skupin trpících bytovou nouzí často i po vyřešení bytové situace podporu ze strany sociálních pracovníků potřebují.

3.2 Exekuce pod kontrolu státu

Zrušíme instituci soukromého exekutora, jehož existenci považujeme za nepřipustnou privatizaci státní moci. Z exekutorského úřadu učiníme součást státní správy, jeho působnost bude vymezena územní příslušností. To zároveň přispěje k rozbití častých klientelistických vazeb mezi některými exekutory a věřiteli.

Do exekuce budou posílány jen pohledávky v souladu s hmotným právem, a to pouze za dlužníky, kteří mají možnost dluh splácet, ale záměrně se této povinnosti vyhýbají. Případná další exekuční řízení stejného dlužníka budou vedena u stejného exekutorského úřadu v rámci spojeného řízení.

Vedle lepšího nastavení budoucích exekucí odstraníme také část minulých křivd, a tím uděláme zřetelnou tečku za předchozím obdobím neregulovaného obchodu s chudobou. K tomu nestačí drobné kroky, ale potřebujeme jasný předěl.

V souvislosti s převedením exekutorských úřadů pod státní správu budou zrušeny některé exekuce vedené dosud pod soukromými úřady. Zcela odpuštěny budou poplatky a odměny exekutora, s ostatními dluhy ze zastavených exekucí bude nakládáno následujícím způsobem:

- dluhy u bank a nebankovních subjektů a inkasních agentur budou amnestovány,
- poplatky z prodlení budou rovněž amnestovány coby relikty minulosti,
- dluhy u energetických společností, mobilních operátorů, zdravotních pojišťoven, na nájemném apod. (tzn. pasivně vzniklé dluhy) a pohledávky jednotlivců (fyzických osob) bude nadále věřitel moci vymáhat, avšak pouze do výše původní jistiny (pokud tato částka nebyla již dříve zaplácena v rámci exekučního řízení nebo před ním),
- dluhy na odškodném a výživném budou i nadále vymahatelné v plné výši.

3.3 Insolvenční správci pod kontrolu státu

Insolvenční správci budou převedeni pod státní správu a místně příslušní. Zrušíme spodní limit pro oddlužení, aby bylo dostupné všem lidem v dluhové pasti, a dobu oddlužení zkrátíme na tři roky. Zrušíme odměnu insolvenčního správce, chod jeho úřadu bude financován ze státního rozpočtu.

Nezabavitelná částka bude nastavena tak, aby jednotlivci a jím vyživovaným osobám zbývala vždy alespoň částka pokrývající náklady na bydlení a životní minimum – pokud budou jeho příjmy nižší než tato částka, nebude možné strhávat nic. Ze zbytku budou podobně jako dnes strhávány jedna až dvě třetiny bez stanovení horního limitu (částky, nad níž se strhává bez omezení)

3.4 Právní ochrana před zadlužením

Pro budoucí ochranu občanů před zadlužením budeme posilovat práva spotřebitele u úvěrů, nedoplatků za služby, odstoupení od smlouvy atd. Zejména spotřební úvěry a instituce, které je poskytují, musejí být při této činnosti přísněji regulovány a kontrolovány.

Přísně regulována by měla být i činnost inkasních agentur, vč. zavedení poplatku z převodu pohledávky z původního věřitele na inkasní agenturu.

Tyto cíle budeme sledovat jak legislativními změnami, tak posilováním možností participace spotřebitelů na rozhodovacích procesech v rámci posilování principů ekonomické demokracie.

V rámci této demokratizace zavedeme účast zástupců spotřebitelských organizací v rozhodčích soudech, státní exekuční službě a

dalších orgánech (např. České obchodní inspekce).

3.5 Regulace výše úroku, potírání lichvy

Nepřijímáme argument, podle něhož je nevyhnutelné, že chudí lidé jakožto „rizikovější klienti“ jsou odkázáni na rizikové, vysoko úročené půjčky, a větší regulace by je pouze nahnala do spárů poskytovatelů, kteří fungují zcela mimo zákon. Zavedeme proto sociální půjčky poskytované za minimální úrok a za výhodných podmínek lidem ve finanční nouzi. Tyto půjčky budou fungovat nad rámec systému sociálních dávek, nárok na něž, nebude jejich zavedením nijak dotčen, a to včetně dávek mimořádné okamžité pomoci.

Sociální půjčky budou poskytovat obce a banky ve speciálním režimu. Budou kryty státem a doprovázeny aktivní podporou splácejícího ze strany sociálních pracovníků nebo vyškolených dobrovolníků. Program sociálních půjček nic nemění na tom, že naše hlavní úsilí (politika důstojné mzdy, dostupného bydlení apod.) bude směřovat ke stavu, v němž jich bude co nejméně potřeba.

Lichva patří v ČR k trestným činům, které jsou jen v malé míře nahlašovány, vyšetřovány a trestány. Z toho důvodu chceme jednak zajistit dostatečnou ochranu pracovníkům, kteří se rozhodnou ohlásit lichvářský způsob podnikání svého zaměstnavatele, jednak zavést speciální policejní útvar, který se soustředí na odhalování a vyšetřování trestných činů lichvy, a to ze strany jak nezákonných poskytovatelů půjček, tak oficiálně působících bank a nebankovních společností.

4 Zdravotnictví

Zdravotnictví je a bude jedním z páteřních pilířů celé společnosti. Ochrana a podpora veřejného zdraví musí být nejdůležitější součástí zdravotního systému.

Problémem českého zdravotnictví je jeho výrazná podfinancovanost, „staré“ členské státy EU vynakládají na zdravotní péči více jak 10 % HDP, ČR v roce 2017 vynaložila 7,1 % HDP a z těchto výdajů šla jen necelá 3 % na veřejné zdravotnictví. Podfinancovanost zdravotnictví se nyní projevuje především nedostatkem kvalifikovaného zdravotnického personálu na všech úrovních. Zdravotnický personál dotuje zdravotnictví svými přechasy a nízkým ohodnocením.

Vláda přijala v roce 2014 program „Zdraví 2020 – Národní strategie ochrany a podpory zdraví a prevence nemocí“, ale převážná většinu z tohoto programu dosud nebyla realizována.

V listopadu 2019 přijala vláda „Strategický rámec rozvoje péče o zdraví v České republice do roku 2030“, kde o orgánech ochrany veřejného zdraví není ani zmínka. Že stát podceňuje oblast veřejného zdraví, prokazuje pandemie koronavirem SARS-CoV-2 (onemocnění COVID-19). Ukazuje se, že pandemii zvládneme nejen díky systému veřejného zdravotnictví a veřejného zdravotního pojištění, ale i enormnímu osobnímu nasazení zdravotnických pracovníků. Součástí veřejného zdraví je i hygiena práce a pracovní lékařství. Veřejné zdraví nesmí být na posledním místě! Nesmí být Popelkou!

4.1 Kvalitní a dostupná zdravotní péče pro všechny

Zajištění kvalitní a dostupné zdravotní péče pro všechny občany bez výjimky považujeme za jednu z priorit, kterou by měl stát garantovat. Není to jen záležitost zdravotního

systému, ale celé společnosti. Toto se rovněž ukazuje na situaci se současnou pandemií onemocnění COVID-19. I přes úsilí zdravotníků, ale bez solidarity celé společnosti, došlo v roce 2020 poprvé od roku 1945 ke snížení naděje dožití u mužů i o žen (o více jak 1 rok).

Zdravotní stav populace ovlivňuje fungování zdravotního systému pouze z 15 % (z 50 % jej ovlivňují faktory životního stylu. Proto se nelze zaměřit jen na systém zdravotní péče, ale zdraví je ovlivněno sociálně ekonomickými podmínkami, jako jsou úroveň vzdělání, sociální postavení, pracovní podmínky, vliv životního prostředí apod.

Nárůst veřejných výdajů na zdravotní péči musí v budoucnu počítat s demografickým vývojem populace a zároveň se stárnutím zdravotnického personálu. Nedostatek zdravotnických pracovníků v určitých regionech a u některých specializací se již projevuje. ČR má nejnižší počet absolventů ošetřovatelství ze zemí OECD (16 na 100 000 obyvatel).

Neudržitelný je oddělený systém zdravotních a zdravotně sociálních služeb. Předpokládá se růst požadavků na tyto služby, které by měly být dostupné všem a v péči o chronicky nemocné.

Chybí jasná, dlouhodobější a konsensem vzniklá koncepce založená na ekonomických a odborných prioritách, s cílem optimalizovat zdravotnický systém, zaměřený na preventivní ochranu a zlepšení zdraví obyvatel a podpora vědy a výzkumu. Dlouhodobá koncepce je důležitá i pro plánování výdajů na zdravotnictví.

Náš program chceme zaměřit především na níže uvedené problémy, které považujeme za nejpalčivější a na jejich řešení požadujeme zvýšení výdajů na zdravotnictví na 10 % HDP.

4.2 Místní a časová dostupnost kvalitních zdravotnických služeb

Je důležité zajistit praktické lékaře ve všech částech České republiky. Motivovat mladé lékaře, aby měli o práci praktického lékaře zájem a nevyhýbali se ani okrajovým částem republiky. To platí i pro síť zubních lékařů a lékařů pro děti a dorost.

Koronavirová krize ukázala na nedostatek akutních lůžek, jejichž počty byly v minulosti nekvalifikovaně snižovány. Neřešení této situace se může projevit při další pandemii.

Nerušit základní lůžková nemocniční oddělení v okresech – především interní a chirurgická. Naopak vysoce specializovanou péči i nadále soustředit do center, která by měla být rovnoměrně rozmístěna v rámci republiky.

Na síť nemocničních zařízení zajišťujících akutní péči by měla být navázána adekvátně fungující síť pracovišť pro dlouhodobě nemocné, pro geriatrické pacienty a nevléčitelně nemocné (hospice). Dlouhodobě nemocní bohužel často „blokuji“ lůžka akutní z důvodu nedostatku pracovišť následné péče.

Pandemie COVID-19 ovlivní naše zdravotnictví na dlouhou dobu. Nelze počítat s tím, že se v dohledné době opět vrátíme do stavu před pandemií. Je potřeba tomuto faktu fungování zdravotnictví uzpůsobit – změnit personální politiku (viz níže), ale rovněž posílit síť pracovišť, která zajišťují léčbu onemocnění, která výrazně ovlivňují morbiditu a mortalitu v naší společnosti.

4.3 Personální politika ve zdravotnictví

Zahrnuje potřebnost různých profesí a specializací do budoucna, motivace ke studiu zdravotnických oborů, platové a pracovní podmínky – udržení lidí v oboru.

Řada mladých lékařů odchází do zahraničí. Nejen z důvodu platových podmínek, ale i kvůli lepší organizaci a systému vzdělávání. Kromě toho ze stejných důvodů odchází i řada lékařů z nemocnic do soukromých praxí. Základní péči ale pak zajišťují nemocnice, které mají nedostatek zkušených lékařů. Značný je i nedostatek zdravotních sester. Sestry nelze motivovat jen zvyšováním platů, ale především zlepšováním pracovních podmínek, mají nezdědka náročný směnný provoz, který je obtížně slučitelný s výchovou dětí.

Podporujeme modernizaci vzdělávacích systémů pro sestry.

Podporujeme zavedení systému stipendií pro studenty zdravotnických škol i pro studenty lékařských fakult s podmínkou práce na přiděleném místě cíleně podle analýzy potřeby.

4.4 Oblast zdravotního pojištění

Požadujeme redukce počtu zdravotních pojišťoven a větší transparentnost. Hospodaření zdravotních pojišťoven musí být podrobováno pravidelným auditům. Celkový počet zdravotních pojišťoven považujeme za zbytečně vysoký.

Veškerá indikovaná péče, včetně léků má být hrazená ze zdravotního pojištění. Za stejné výkony musí dostávat všechna zdravotnická zařízení stejně zapláceno. Není možné, aby některé výkony byly „lukrativní“ a jiné prodělečné. Je třeba tyto nerovnosti odstranit zejména v případě zdravotnických zařízení, jejichž zřizovatelem není soukromý subjekt. Rozšiřovat klinické doporučené postupy včetně využívání zkušeností ze zahraničí.

4.5 Schvalování indikací a úhrady léčiv

Požadujeme schvalování indikací a úhrady léčiv na základě medicíny založené na důkazech; rychlost schvalování a úhrady nových a účinných léčiv; při jednání s výrobcí nákladných léčiv klást důraz na sdílení rizik.

Zdravotní pojišťovny musí zrychlit a zefektivnit proces jednání o úhradách nových léčiv. V tomto procesu je třeba vyžadovat pružné jednání všech zúčastněných institucí – zdravotních pojišťoven, Státního ústavu pro kontrolu léčiv i Ministerstva zdravotnictví ČR.

Nová (inovativní) léčiva jsou stále dražší a může dojít k tomu, že nebudou dostupná všem nemocným. Výrobci léčiv rovněž přestávají vyrábět či neregistrují léčiva starší, ač účinná, jen kvůli tomu, že jejich výroba už není ekonomicky lukrativní. Dostupnost generických léčiv by stát měl podporovat.

Je-li prokázáno, že nové léčivo je účinnější než jakákoliv stávající terapie, není možné jeho úhradu odkládat. Jsme si vědomi, že zde může nastat konflikt úhradou léčiva, ale o to více je třeba apelovat na rychlost jeho zavedení.

4.6 Programy podpory zdraví a prevence

Podporujeme programy na ochranu zdraví, například pro fyzické aktivity v každém věku, správného životního stylu, ozdravné pobyty, edukační projekty na zvyšování zdravotní gramotnosti populace. Obecně podporujeme očkování proti vybraným infekčním chorobám hrazená zdravotními pojišťovnami.

Výzkum v oblasti veřejného zdraví zaměřit na skríníng vybraných onemocnění, na příčiny úmrtí a vznik chorob z povolání např. ročně 52 % úmrtí na choroby z povolání představují nádorová onemocnění.

4.7 Orgány ochrany veřejného zdraví

Zaměříme se na posilování kvality a funkčnosti orgánů ochrany veřejného zdraví, vytvoření efektivního systému reakce na hrozby a další rizika.

Nejednotností systému řízení hygienické služby, kdy krajské hygienické stanice jsou samostatnými úřady, dochází k rozdílnému přístupu výkonu státní správy. Je nutné zřídit ústřední správní orgán ochrany veřejného zdraví, podobně jako je např. Státní úřad inspekce práce. Posílit tento orgán personálně, materiálně i finančně nejen v oblasti epidemiologie, ale ve všech jeho složkách, zvláště v hygieně práce.

Je nezbytně nutné rozšíření výuky hygienických oborů na lékařských fakultách a dalších VŠ a též v postgraduálním vzdělávání ostatních lékařských profesí, je potřeba obnovit specializační atestaci v oblasti veřejného zdraví.

4.8 Zkvalitnění zdravotně-sociálních služeb

Je nedostatečná kapacita poskytování dlouhodobé i následné péče, která velmi silně zaostává za demografickým vývojem. Bude nutno stanovit pravidla pro pravidelné sledování kvalitativních i kvantitativních parametrů poskytovaných služeb, zejména v oblasti prevence, kvality pooperační péče a rehabilitace.

4.9 Dostupnost zdravotní péče pro sociálně vyloučené osoby

Nemocnice se potýkají s problémem léčby osob bez domova. Nejsou zřídkavé případy hospitalizace osob z důvodu jejich špatného sociálního postavení – alkoholismus, kuřáctví, drogy, podchlazení, infekční nemoci. Nemáme zajištěnou následnou péči o tyto nemocné.

5 Vzdělávání a péče o mladou generaci, věda a rozvoj vzdělanosti

5.1 Důraz na inovace

Inovační procesy jsou základem proměn soudobé společnosti. Jevy jako čtvrtá průmyslová revoluce, masivní digitalizace, rozvoj technologií a soudobé environmentální problémy zasahují do všech oblastí lidského života a je nutné reflektovat je ve vzdělávání i ve výzkumu a připravit se tak na jejich řešení

5.2 Bez odpovídajícího financování nelze čekat zlepšení

Tomu musí odpovídat důraz na financování školského systému a na podporu vědy, výzkumu i inovací. Česká republika dosud financuje tento sektor méně, než je průměr podle Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) – důsledkem podfinancování jsou pak stále relativně nízké platy učitelů ve všech stupních vzdělávání ve srovnání s vysokoškoláky v jiných odvětvích, o nízkých platech nepedagogických pracovníků ani nemluvě.

V oblasti vědy a výzkumu bude nezbytné nahradit pokles dotací z fondů EU (ukončení financování tzv. "velkých infrastruktur"); dlouhodobou slabinou je také nízký podíl financování výzkumu soukromými subjekty. Financování této oblasti je stále pod dlouhodobým cílem (2 % HDP).

Principem školské politiky Levice je bezplatné vzdělání počínaje předškolní výchovou v mateřských školách, s výrazně převažujícím podílem veřejných škol ve všech stupních – soukromé školství považujeme pouze za doplňkovou a minoritní formu. Sociálně ekonomické podmínky žáků a stu-

dentů se nesmí stát překážkou v postupu jejich vzdělávání, a to včetně integrace dětí ze sociálně slabších a vyloučených skupin.

Přirozeným předpokladem a doplňující stránkou tohoto zlepšení materiálních předpokladů jsou transparentní a důsledné procesy akreditace, hodnocení, resp. fungování školské inspekce (podle příslušného typu instituce) zaměřené především na kontrolu a uplatňování mechanismů sebehodnocení (včetně podílu školských či správních rad, účasti studentů a rodičů), právě tak jako pravidelné hodnocení dosažených výsledků v oblasti vědy, výzkumu a inovací (pokračováním a rozvíjením tzv. Metodiky 17+).

Vědecká příprava v rámci postgraduálního doktorského studia musí být podpořena důstojným stipendiem; na druhou stranu je třeba posílit nástroje k tomu, aby byla větší měrou zakončována úspěšně včasným odezdáním doktorské práce.

5.3 Cílem je dosažení kompetencí a rozvoj kreativity

Školy musí rozvíjet kompetence, znalosti a dovednosti, které lze uplatnit v reálném životě, i za cenu omezení klasické frontální výuky, která se jeví jako neefektivní, a jejího nahrazování funkčními inovativními metodami, rozvíjejícími přirozenou touhu objevovat a kreativitu při řešení problémů. Zpětná vazba a hodnocení musí odpovídat tomuto přístupu a nevytvářet stresové situace a psychické bariéry (ať už jde o přijímací či závěrečné zkoušky).

Systém školství musí být co nejprostupnější regionálně i sociálně a umožňovat přechod mezi různými stupni vzdělání – svou důleži-

tou roli zde má zkvalitnění učňovského školství, rozvoj vyšších odborných škol a bakalářských studijních oborů.

Stále větší roli bude do budoucna hrát celoživotní vzdělávání – proto chceme všechny jeho formy podporovat.

K dosažení těchto cílů je potřeba věnovat dostatečnou pozornost výchově nových pedagogických pracovníků a jejich pracovním a mzdovým podmínkám. Podstatnou roli hraje také podpora mezinárodní mobility studentů (vč. středoškoláků) a učitelů, jakož i rozvíjení jazykových znalostí a dovedností v práci s výpočetní technikou a databázemi.

5.4 Zdravý rozvoj znalostní společnosti

Jsme si vědomi toho, že ve společnosti se bude stále zvyšovat význam mimoškolních a

neformálních aktivit a poroste potřeba racionálního a kvalitního využívání volného času. Týká se to především dětí a mládeže, ale nejen těchto kategorií.

Proto jsme pro dostatečnou společenskou podporu sportovním a kulturním aktivitám, celoživotnímu vzdělávání a osvětové činnosti, s plným využitím kapacity vysokých škol a výzkumných ústavů. Účast pracovníků těchto institucí musí být do budoucna také silněji zohledněna při hodnocení jejich pracovní činnosti.

Zvýšenou pozornost je potřebné věnovat osobám vyžadujícím zvláštní péči – cílem je jejich co možná nejlepší integrace do společnosti; tento úkol však nesmí být chápán mechanicky a necitlivě. Naším ideálem je společnost, v níž se každému podaří dosáhnout optima jeho možností.

6 Politika bydlení

Bydlení patří mezi základní lidská práva. Chceme, aby za něj lidé neutráceli více než 30 % svých příjmů. Není pro nás přijatelné, aby se lidé tísnili v nevyhovujících ubytovnách nebo museli přebývat na ulici. Bydlení budeme garantovat prostřednictvím regulace nájmu nebo masivními investicemi do výstavby obecních bytů. Tato garance bude rovněž podpořena poradenstvím v oblasti bydlení na obcích – kontaktních centrech, která zajistí, že nikdo z občanů nezůstane dlouhodobě s nenaplněnou bytovou potřebou.

Nedostupností bydlení trpí zejména rodiny s nízkými příjmy, neúplné rodiny, rodiny se zdravotně postiženým členem, s více dětmi atd., a jiné znevýhodněné skupiny, které jsou častěji vystaveny nejistotě a mnohdy se ocitají na hraně chudoby. Stále ohroženější skupinou jsou ale i střední třídy. Zejména jde o mladé lidi osamostatňující se od rodičů. Díky stále rostoucím cenám bydlení jsou mnohdy nuceni pořizovat si plošně příliš malé, přitom předražené byty.

6.1 Regulace nájmu ve všech lokalitách

Pokud lidé za náklady spojené s bydlením platí nadměrnou část svých příjmů, je nejen možné, ale i morálně správné sáhnout k regulacím. Proto prosazujeme regulaci nájmu. Je to nástroj obvyklý v mnoha světových velkoměstech. Bude se týkat všech obytných lokalit u nás, včetně strukturálně znevýhodněných regionů.

Vytvoříme cenové mapy městských čtvrtí. Na jejich základě stanovíme stropy nájemného v dané lokalitě. Podkladem pro výpočet stropu nájemného bude 1/3 z nejobvyklejší výše příjmů domácností v dané lokalitě.

Úkolem regulace nájmu je také zajistit přiměřeně velké bydlení pro rodiny s dětmi. Proto výše nájmu pro vícepokojové byty bude počítána podle předpokládaného počtu dospělých osob v domácnosti. Nebude tak možné „vytěžovat“ regulované nájem na osobu při obsazování větších bytů jejich pronájmem např. na studentské spolubydlení.

6.2 Stabilizace obecních bytových fondů

Pro uplatňování cenové politiky je klíčový bytový fond ve veřejném vlastnictví. Z toho důvodu odmítáme další privatizaci městských bytů. Naopak se zaměříme na co největší rozšiřování stávajících městských bytových fondů. Docílíme toho kombinací následujících kroků:

- odkupem dlouhodobě prázdných nemovitostí v soukromém vlastnictví,
- rekonstrukcí neobytných budov ve vlastnictví obce či státu na bydlení,
- vyvlastněním nemovitostí, které nechávají jejich vlastníci záměrně chátrat a představují tak ohrožení pro okolí.

Legitimní činnost, jejímž předmětem je výstavba a pronajímání bytů, nelze zneužívat pro uplatňování nepřiměřené moci nad osobní svobodou nájemníků. Proto považujeme za legitimní nucený odkup nemovitostí od vlastníků, kteří zneužívají své moci nad nájemníky, ať už v podobě útisku a vytváření nevhodných podmínek k bydlení, obcházení (budoucí) regulace cen nájemného a zákonné ochrany nájemníků či zneužívání svého tržního postavení velkého vlastníka bytového fondu.

6.3 Výstavba obecních bytů

Je třeba napravit neblahé dědictví politiky pravicových vlád, která přivedla trh s byty do situace tržního selhání. Komerční výstavba bytů za předražené volnotržní ceny musí mít konkurenci v podobě intenzivní výstavby bytů ve veřejném vlastnictví. Bude určena pro všechny nízkopříjmové i jinak znevýhodněné skupiny obyvatelstva. Za tímto účelem bude ze státního rozpočtu vynaloženo až 1 % HDP.

Za účelem financování veřejné bytové výstavby vytvoříme státní fond bytové politiky. Prostředky pro něj chceme získat progresivním zdaněním nemovitostí, zvýšením dědické daně a progresivním zdaněním zisků soukromého sektoru.

Není vhodné podporovat stále pokračující rozšiřování měst do volné krajiny. Přednost proto bude mít výstavba na místech brownfieldů, zaplňování volných pozemků v zavedené struktuře města i přestavba prázdných budov, které nebyly původně určeny k bydlení (továrny, administrativní budovy).

Potřebu nové výstavby lze snížit také o nezanedbatelný podíl dlouhodobě prázdných bytů, ať už v městském nebo soukromém vlastnictví. Mnohé městské byty jsou často prázdné z důvodu špatného technického stavu. Z fondu bytové politiky bude financována jejich bezodkladná oprava.

V případě soukromých vlastníků zavedeme státní program pro výkup dlouhodobě prázdných bytů. Vlastníci budou motivováni k jejich prodeji vyšším zdaněním subjektů vlastnících více než tři byty, a především důslednějším vymáháním již dnes platných právních předpisů (ohrožení špatným technickým stavem, ohrožení památkové péče apod.).

V případě velkých prázdných budov na urbanisticky významných místech bude možný

nucený pronájem spolkům vyvíjejícím sociální a kulturní činnost.

Výstavba nových obytných celků musí jít ruku v ruce s budováním veřejných služeb pro lidi a případně i prostoru pro lokální podnikání. Jedině tak je možno zajistit důstojnou kvalitu života v obytných čtvrtích a snížit zátěž dopravní sítě města.

Zavedeme zákonem stanovený požadavek na minimální podíl plochy obecních bytů na základě počtu obyvatel obce. Chceme prosadit vymezení ploch pro obecní bydlení v územně plánovací dokumentaci, a to způsobem, který předchází segregaci.

6.4 Podmínky pro developery

Miliardové zisky developerů jsou v mnoha případech nepřiměřené účelu jejich činnosti. Právo na bydlení nesmí sloužit ke kumulaci majetku na úkor ostatních. Developerům uložíme stavět 10-20 % bytů (podle lokality), které přejdou do obecního bytového fondu.

Veškerou veřejnou infrastrukturu bude investovat veřejný sektor. Od soukromých developerů ale budeme požadovat uhrazení podílu nákladů na vybudování veřejné infrastruktury.

Během přípravy stavebního záměru musí spolu veřejný i soukromý investor spolu těsně komunikovat a projektantům musí být dány k dispozici jasně stanovené podmínky veřejného investora.

6.5 Zákon o sociálním bydlení

Zavedeme zákon o sociálním bydlení, který bude obcím ukládat povinnost za podpory státu zajistit bydlení lidem v bytové nouzi a sociální práci s nimi. Řešením nejsou ubytovny pro chudé. Podle zákona o sociálním bydlení bude možné stavět pouze standardní byty v sociálně rozmanitém prostředí.

Ve světě i v několika českých městech se velmi dobře osvědčil program Housing First

pro lidi v bytové nouzi nebo dokonce žijící na ulici, kteří jsou co nejdříve umístěni do plnohodnotných bytů se sníženým nájmem. Užívání bytu není podmíněno žádnými byrokratickými ani „výchovnými“ požadavky. Nájemníci mají plnou osobní svobodu i soukromí.

Bydlení jednotlivců, rodin či jiných pospolitostí v bytové nouzi může být zajištěno jak v bytě vlastněném obcí, tak v bytě vlastněném strategickým partnerem (např. soukromý vlastník nebo bytové družstvo), kdy obec bude prostředníkem a garantem pro obě strany. Vhodné bydlení žadateli musí být nabídnuto tak, aby se do něj mohl nastěhovat nejpozději půl roku po podání žádosti. Budeme však usilovat o co největší zkracování této lhůty.

Budeme podporovat přestavbu ubytoven získaných do majetku obce na domy s plnohodnotnými byty, nebo jiné využití těchto budov v souladu s veřejným zájmem, podle místních potřeb a dispozic konkrétních budov.

Obcím stanovíme povinnost mít k dispozici určitý počet krizových bytů, který se bude odvíjet od počtu jejich obyvatel a které budou moci být okamžitě k dispozici osobám v akutní nouzi na nezbytně dlouhou dobu.

6.6 Práva nájemníků

Nájemní bydlení je v Česku dlouhodobě podceňovanou formou. Nájemce je oproti pronajímateli ve značné mocenské nevýhodě. Má jen malé možnosti obrany proti jednostrannému zvyšování nájmu nebo neprodloužení nájemní smlouvy na dobu určitou. Problémem je také vymahatelnost práva v případě diskriminačních (a tím i nezákonných) podmínek pronajímatele: zákaz dětí, návštěv, preference majoritních skupin obyvatel apod.

Z nájemní smlouvy vždy automaticky vyplývá nárok nájemce na zapsání trvalého po-

bytu. Zabráníme soukromým pronajímatelům, aby toto nařízení obcházeli a nájemcům toto zákonné právo odpírali.

Zakážeme krátkodobé nájemní smlouvy, nebudou-li výslovnou vůlí nájemce. Druhou nájemní smlouvu bude možné sjednat minimálně na dva roky.

Prodloužíme též výpovědní lhůtu ze strany majitele bytu, což poskytne nájemci více času pro nalezení náhradního bydlení. Výši kauce bytu zastropujeme na jeden měsíční nájem.

Práva nájemníků budou rovněž výrazně rozšířena skrze výše popsanou regulaci cen nájmu. Nájemníci také budou mít nárok na podpornou právní a poradenskou pomoc v bezplatně přístupných kontaktních centrech.

6.7 Boj proti gentrifikaci

Budeme dbát o zachování rázu jednotlivých městských čtvrtí a oblastí. Nedovolíme velkým hráčům na realitním trhu, aby svými zásahy podstatně měnili sociální skladbu původních obytných lokalit. Naším cílem je sociálně rozvrstvené městské prostředí, kde budou brány ohledy na osobní realizaci a společenské a kulturní vyžití zejména méně majetných a hendikepovaných spoluobčanů. Budeme podporovat dostupnost služeb pro všechny.

Dosáhnout toho chceme vypracováním koncepce veřejné a obchodní vybavenosti v městské lokalitě. Občanskou, obchodní a kulturní vybavenost je nutné chápat jako nedílnou součást každého obytného prostředí. Budeme bránit rušení domů služeb a domů kultury zejména na sídlištích a v menších městech.

Prosazujeme udržení co nejvíce nebytových prostorů ve vlastnictví obce a jejich pronájem za zvýhodněný nájem výměnou za udržení dostupné cenové hladiny. U velkého po-

dílu soukromě vlastněných nebytových prostorů vidíme jako vhodné zakázat jejich přestavby na byty či kanceláře.

6.8 Regulace a zdanění služeb internetových platforem

Pronajímání celých bytů hostům postavíme naroveň hotelům a penzionům. Pronajímatelé budou povinni evidovat příjmy a v plné výši odvádět podnikatelské daně, popřípadě místní poplatky. Ty budou sloužit obcím pro pokrytí nákladů plynoucích z turistického ruchu. Poskytnout byt jakékoli platformě bude možné pouze s licenci vydanou obcí.

Navrhujeme úplný zákaz pronajímání prostorů zkolaudovaných pro bydlení na krátkodobé ubytování. Výjimkou by byly jednotlivé byty a rodinné domy v rekreačních oblastech využívané v souladu s živnostenským oprávněním v oboru ubytovací a pohostinské činnosti.

6.9 Družstevní a komunitní bydlení

Dalším pilířem politiky dostupného bydlení je podpora projektů družstevního a komunitního bydlení. Tyto specifické formy vlastnictví umožňují snížit náklady oproti těm, které musí člověk jinak vynaložit na pořízení bydlení komerční cestou, a tím rozšiřují dostupnost bydlení.

Podpora družstevního bydlení bude spočívat zejména bezúplatným pronájmem obecních pozemků družstvu za podmínky trvalého udržení funkce v území, převzetím garance za hypotéku na pokrytí stavebních nákladů a formou dlouhodobého pronájmu nevyužité budovy a brownfields.

Budeme prosazovat, aby stávající individuální výstavba rodinných domů v tzv. satelitních městečkách byla nahrazena skupinovou družstevní výstavbou rodinných domů v přímém dosahu města. Satelitní městečka vidíme jako zbytečné plýtvání půdou a zbytečné zvyšování dopravní zátěže měst, do kterých jsou zdejší obyvatelé nuceni dojíždět za prací i veřejnými službami.

6.10 Dostupnost vody a energií

Platby za vodu, elektrickou energii a připojení k internetu jsou velmi významnou součástí nákladů na bydlení. Proto nezbytnou podmínkou garance důstojného bydlení všem je regulace koncové ceny vody a energií pro domácnosti, tak, aby tyto náklady nepředstavovaly pro žádnou domácnost problém.

Budeme ale především usilovat o navrácení dříve privatizovaných společností provozujících distribuční sítě do veřejného vlastnictví.

7 Rodinná politika, rovnost žen a mužů, práva LGBT lidí

7.1 Garance míst v jeslích a školkách

Podpoříme vznik a rozšiřování mikrojeslí, jeslí, dětských skupin a školek, včetně alternativ, jako jsou např. lesní školky.

Naším cílem je garantovat rodičům dostatek míst v zařízeních předškolní péče pro děti od prvního roku věku a jejich dostupnost po celou pracovní dobu rodičů tak, aby se mohli bez obav vrátit do práce ihned po skončení rodičovské dovolené, případně dle svých vlastních preferencí kombinovat péči o dítě se zaměstnáním.

Naší vizí zařízení poskytující vysoce kvalitní, finančně dostupné a maximálně flexibilní služby. Budeme proto prosazovat zapojení zejména státu do této oblasti, a to i v kombinaci se zapojením soukromého sektoru.

7.2 Rodičovská dovolená a rodičovský příspěvek

Vyznáváme svobodný výběr rodičovské dovolené a ponechání konečného rozhodnutí na každé rodině dle jejích vlastních preferencí.

V rámci podpory děleného čerpání rodičovské dovolené jsme pro poskytnutí bonusu k rodičovskému příspěvku rodinám, které se pro tuto variantu rozhodnou, přičemž nárok vznikne, vyčerpá-li každý z rodičů dítěte alespoň 30 % celku rodičovské dovolené.

Výši rodičovského příspěvku navrhujeme nastavit tak, aby byla v tříleté variantě rovna minimální mzdě v roce, kdy začala být čerpána. Péče o dítě musí být ohodnocena nejméně tak, jako je nastavena minimální odměna v zaměstnání rodiče. V případě, kdy o dítě namísto rodiče pečuje jiný rodinný příslušník či

blízká osoba, jsme pro to, aby jí bylo umožněno čerpání části výše rodičovského příspěvku.

7.3 Přídavek na dítě

Současná výše přídatku na dítě v jednotlivých věkových kategoriích je nepřiměřeně nízká vzhledem k vzrůstajícím nákladům na výchovu a výživu dítěte, což platí zejména o rozdíl mezi druhou a třetí věkovou kategorií, související s přechodem dítěte na střední školu či učiliště.

Naším cílem je proto prosadit zvýšení této základní příjmové dávky v závislosti na výši částky životního minima tak, aby byla při pomoci pokrytí nákladů na výchovu a výživu nezaopatřeného dítěte maximálně efektivní.

Pracující rodič nesmí být ošizen o přídatky jen v důsledku toho, že pracuje.

7.4 Zálohované výživné

V České republice se zhruba třetina samoživitelských rodin potýká s neplacením výživného, kdy je často velmi obtížné přimět bývalého partnera či partnerku k řádnému hrazení alimentů. Přestože je vhodnější alternativou řešení situace soudní cestou a následné vymáhání prostřednictvím soudního exekutora, jedná se o časově náročný proces.

Nastavíme systém tak, aby se samoživitelé nemuseli v souvislosti s úhradou výživného potýkat se spory s bývalým partnerem či partnerkou. Předloží-li oprávněný doklady svědčící o skutečnosti, že vynaložil veškeré úsilí směřující k tomu, aby přiměl povinného k řádnému hrazení alimentů, bude moci uplatnit řešení výživného u příslušného úřadu.

Namísto toho, aby povinný hradil výživné oprávněnému, odevzdá jej na příslušném úřadě. Oprávněný tak obdrží výživné vždy

řádně a včas. Pakliže povinný výživné na příslušném úřadě nesloží, vznikne mu dluh vůči státu. Stát pak poskytne samoživiteli zálohové výživné, jež bude následně vůči neplatci vymáhat.

7.5 Domácí a sexuální násilí

Naší vizí je bezpečné prostředí, přičemž prevence a osvěta by měly být největší prioritou.

Budeme proto usilovat o zahájení řady osvětových programů, jejichž cílem bude zvýšení informovanosti široké veřejnosti ohledně této problematiky. Zajistit chceme také garanci služeb okamžité pomoci ve chvíli krizových situací těm, kteří ji potřebují, a to včetně dostupnosti zařízení krizového bydlení.

Naším cílem je zajištění pomoci i osobám, jež jsou ohroženy problémy souvisejícími se sociálním začleněním či sociálním vyloučením.

Podporujeme rozšíření definice znásilnění na vykonání pohlavního aktu bez souhlasu druhé osoby. Budeme prosazovat proškolení policie v této problematice. Nejen specialisté na komunikaci s obětí, ale i řadoví policisté musí být školeni tak, aby s obětí jednali citlivě a s pochopením.

7.6 Podpora zkrácených úvazků

Systém zkrácených úvazků v České republice neodpovídá potřebám, částečné pracovní úvazky jsou záležitostí zejména matek pečujících o malé děti, studentů, lidí v důchodovém věku, případně těch, kteří si hledají druhou práci.

Chceme umožnit pracovat těm, u nichž v malé míře o přijetí nabídky zaměstnání rozhoduje možnost skloubení pracovního a soukromého života. Podporujeme proto rozšiřování nabídky zkrácených pracovních úvazků.

7.7 Rovnost žen a mužů, práva LGBT lidí

Problematika rovnosti mužů a žen, stejně jako gayů, transgender osob či lidí, kteří se nechtějí řadit do žádných zavedených kategorií, je pro nás otázkou osobní svobody každého člověka a jeho práva na sebeurčení. Naším cílem je společnost, která nedělí lidi podle pohlaví, genderu a sexuální orientace ani podle rasových a etnických měřítek či na základě různých forem hendikepu.

7.7.1 Rovnost mužů a žen

Česká republika stále patří mezi země s největším rozdílem mezi mzdami žen a mužů v Evropské unii. O zlepšení chceme usilovat zejména pomocí dvou nástrojů – jednak auditů rovného odměňování u zaměstnavatelů, jednak podporou odborového hnutí a participace žen v tomto hnutí.

Budeme usilovat o paritní zastoupení žen v politice a v dalších rozhodovacích funkcích, mimo jiné i zavedením různých forem dočasných kvót pro ženy, popř. i jiné podprezentované skupiny. To musí být spojeno s mechanismy, které podpoří reálné zapojení žen a přípravu na rozhodovací funkce, aby parita nebyla jen čistě formální. Chceme vytvořit systém podpory a poradenství v oblasti naplňování cíle rovného zastoupení žen v politice a rozhodovacích funkcích pro všechny typy organizací, který může být zaštitěn např. Odborem rovnosti žen a mužů Úřadu vlády ČR.

7.7.2 Práva LGBT lidí

Jedním z dlouhodobých hlavních požadavků LGBT komunity je možnost vstupu do manželství pro stejnopohlavní páry. Prosazujeme přiznání plných rodinných práv stejnopohlavním párům, včetně možnosti vstupu do manželství a adopce dětí.

Zrušíme povinnost sterilizace transgender osob jako podmínku pro úřední změnu pohlaví. Umožníme také neuvádět pohlaví v občanském průkazu a dalších úředních dokumentech, stejně jako svobodně měnit a upravovat své jméno.

Genderové rovnosti, ani rovnosti LGBT lidí nelze dosáhnout jen opatřeními shora. Proto budeme podporovat osvětu veřejnosti, zejména pak profesí výrazně ovlivňujících životy lidí – např. lékařů a zdravotních sester,

učitelů, policistů – tyto profese by měly být systematicky vzdělávány v otázkách genderově podmíněného násilí, zločinu z nenávisti či genderově citlivého jednání a výchovy. V tomto ohledu, stejně jako při pomoci obětem genderově podmíněného a sexuálního násilí, je nezastupitelná role neziskových organizací, které by ke své činnosti měly mít dostatečnou a stabilní finanční podporu ze strany státu.

8 Demokratický politický systém

Chceme Českou republiku jako demokratický a sociálně spravedlivý stát. Demokratický nejen v rámci demokracie zastupitelské, ale také v běžném užívání nástrojů přímé demokracie. Aby slovo demokracie nebylo jen prázdným obalem. Sociálně spravedlivý v tom smyslu, že úcta k lidským právům nebude jen prázdnou frází. Z dlouhodobého hlediska budeme prosazovat změnu směrem k vytvoření politického systému ve formě samosprávy organizované zdola nahoru.

Zároveň chceme posílit kontrolní možnosti občanů vůči politikům na všech úrovních. Nejde nám však jen o kontrolu samotnou, ale také o posílení participace a demokratickou účast na rozhodování. Digitalizaci veřejné správy považujeme za jeden z důležitých nástrojů k dosažení tohoto cíle. Pro všechny volby proto navrhuje možnost korespondenčního a elektronického hlasování.

8.1 Moc zákonodárná

8.1.1 Parlament

Od dob opoziční smlouvy mezi ČSSD a ODS došlo k posílení většinových prvků na úkor poměrného systému. Velké strany tak získávají mandáty na úkor menších stran, a to proti vůli občanů. Jsme za obnovení čistě poměrného volebního systému ve volbách do Poslanecké sněmovny se zachováním 5% klauzule, která by byla jednotná jak pro politické strany a hnutí, tak i pro jejich koalice. Zachováme volby podle volebních obvodů a pro zjednodušení podporujeme myšlenku přepočtu mandátů podle jednoho volebního obvodu pro celé území České republiky.

Jsme pro přehodnocení funkce senátu a navrhuje změnu způsobu jeho volby: namísto dvoukolové volby v jednomandátových obvodech navrhuje, aby se senátoři

volili ve vícemandátových volebních obvodech stanovených podle hranic historických zemí nebo podle krajů, a to při zachování zásady obměny třetiny členů Senátu každé dva roky. Aby byl všem regionům zajištěn stejný hlas, chceme, aby se v každém obvodu volil stejný počet senátorů.

Nebráníme se snížení věku u volitelnosti do Senátu na 35 let.

Podporujeme omezení imunity poslanců a senátorů pouze na hlasování a výroky učiněné v příslušné komoře Parlamentu. Poslanec nebo senátor nemá mít oproti ostatním občanům žádné zvláštní výhody, které nesouvisí s výkonem jeho funkce.

8.1.2 Celostátní referendum

Prosazujeme urychlené uzákonění celostátního referenda. S tímto institutem náš ústavní systém počítá již od roku 1993, dosud však nedošlo k přijetí patřičné právní úpravy a uvedením tak celostátního referenda do praxe.

Do rozhodování celostátním referendem, vyhlášeném na žádost nejméně 50 tisíc občanů nebo nadpoloviční většinou poslanců či senátorů, chceme zahrnout hlasování o přijímání či rušení zákonů, včetně ústavních. V referendu by se však nesmělo hlasovat o otázkách týkajících se základních lidských práv a svobod, rozpočtu, o daňových zákonech a zákonech stanovících zásady mezd.

8.2 Moc výkonná

8.2.1 Vláda

Navrhujeme zavedení klouzavého mandátu pro členy vlády, kteří byli zvoleni poslanci. Domníváme se totiž, že kumulace těchto funkcí může vést k obcházení některých pro-

cedur, kdy návrhy, které by měly být předloženy jako vládní návrhy, předkládá člen vlády jako poslanecký návrh.

8.2.2 Prezident republiky

Prosazujeme zrušení možnosti, aby kandidáta na prezidenta republiky mohly předkládat skupiny poslanců nebo senátorů bez nutnosti petice občanů. Podporujeme zavedení digitálních petic v rámci Portálu občana i v případě navrhování kandidátů na prezidenta republiky.

Budeme prosazovat veřejnou diskusi o ústavním zakotvení práv a povinností přímo voleného prezidenta, možnostech jeho odvolání a způsobu jeho navrhování.

8.2.4 Veřejná správa

Prosazujeme důslednou digitalizaci veřejné správy. Každý dnes existující papírový formulář by mělo být možné vyplnit elektronicky, přičemž by měly být státní databáze propojeny tak, aby nemuselo docházet k přepisování stejných údajů.

V souvislosti s digitalizací prosazujeme přenesení části agendy veřejné správy do působnosti obcí a vyšších územně samosprávných celků. Většinu fyzických úřadů chceme nahradit jednotným kontaktním pracovištěm při obecním úřadu, čímž chceme zabránit tomu, aby digitalizace znesnadnila kontakt se státní správou občanům, kteří z různých příčin nemají přístup k internetu či s ním neumí pracovat.

8.2.5 Nejvyšší kontrolní úřad

Podporujeme myšlenku rozšířit působnost Nejvyššího kontrolního úřadu i na neziskové organizace, veřejnoprávní subjekty a státní firmy. Jsme také za rozšíření jeho pravomoci o dozírání na státní dluh.

Prosazujeme, aby Nejvyšší kontrolní úřad měl možnost udělovat pořádkové pokuty

nebo pozastavit provádění nezákonného opatření nebo nezákonné činnosti.

Zároveň navrhujeme zřídit regionální kontrolní úřady podle územních obvodů vyšších územních samosprávných celků. Jejich úkolem by zejména byla kontrola hospodaření krajů, statutárních měst a jejich firem.

8.3 Moc soudní

Naším cílem je funkční a nezávislý soudní systém. Prosazujeme zrušení vrchních soudů a úpravu struktury krajských soudů podle nových hranic vyšších územně samosprávných celků.

Za jeden z podstatných kroků k posílení nezávislosti soudního systému na ostatních státních mocích považujeme zřízení Soudcovské rady jako nezávislého orgánu moci soudní voleného z řad soudců obecných soudů. Jejím úkolem by bylo zejména dávat souhlas se jmenováním soudců a vyjadřovat se k návrhům o vyhlášení amnestie prezidentem republiky.

8.4 Územní samospráva

8.4.1 Obce

Obce musí zajišťovat komplexní hospodářský a sociální rozvoj svého území v souladu se zájmy občanů, směřující k ochraně a tvorbě zdravého životního prostředí a k uspokojování sociálních a kulturních potřeb občanů.

Prosazujeme zavedení přímé volby starostů. V souvislosti s tím navrhujeme změnu ve struktuře orgánů obce – působnost rady obce by přešla na přímo zvoleného starostu, přičemž by zastupitelstvo obce mohlo radu zřídit jako jeho pomocný orgán.

Jsme za obligatorní zřizování volených osadních nebo místních výborů v částech obce. Počet jejich členů by se odvozoval od počtu obyvatel části obce, přičemž jeho

předseda a další členové by byli voleni zároveň se zastupitelstvy obcí.

Chceme posílit působnost obcí při zřizování veřejných obecních podniků a dát jim pravomoc stanovit na svém území horní hranici výše nájemného na m², na druhou stranu stanovit obcím povinnost zřizovat obecní bytový fond o minimální velikosti odvíjející se podle počtu obyvatel. Působnost obcí II. stupně chceme rozšířit o možnost vydat (ne)souhlas k umístění podniku nebo jeho závodu v jejím územním obvodu, působnost obcí III. stupně o právo vyjádřit stanovisko k rozpočtům krajů, o správu silnic, obvodních zdravotnických středisek a okresních nemocnic, o zřizování a správu středních škol i kulturních a kulturně výchovných zařízení.

Souběžně s rozšiřováním působnosti obcí je nezbytné odpovídajícím způsobem upravit rozpočtové určení daní.

8.4.2 Vyšší územně samosprávné celky

Ztotožňujeme se s myšlenkou snižování počtu krajů, zejména s ohledem na to, že na větší celky může být snáze přenesena působnost z ústřední úrovně. Zároveň by došlo k nemalé finanční úspoře. Nové vyšší územně samosprávné celky by také nahradily Regiony soudržnosti v současné době zřízené pouze za účelem přijímáním prostředků z rozvojových fondů Evropské unie.

Vzdálení veřejné správy od občanů chceme zabránit zachováním vybraných současných krajských úřadů jakožto expozitur správních vyšších územních samosprávných celků.

Stejně jako u obcí i u krajů prosazujeme zavedení přímé volby hejtmanů a s tím spojené přesuny působností mezi orgány vyšších územně samosprávných celků.

Chceme posílit pravomoci krajů o koordinaci politik obcí v oblasti investic a kontroly a dále jim přenechat v působnosti oblasti kultury, školství a péče o mládež, sportu a tělovýchovy, zdravotnictví, lesního a vodního hospodářství a místního hospodářství a služeb.

8.4.3 Přímá demokracie a územní samospráva

V oblasti místního referenda navrhujeme umožnit podepisování petic také digitálně prostřednictvím Portálu občana.

Podporujeme zákonné ukotvení participativních rozpočtů v rámci rozpočtů územních samosprávných celků. Občané by mohli ovlivňovat část určenou jako participativní rozpočet prostřednictvím hlasování v rámci Portálu občana.

9 Rozvoj sociální a solidární ekonomiky

Naším ideálem jsou ekonomické celky, které jsou spravovány demokratickým způsobem a fungují ku prospěchu všech zúčastněných – pracovníků, dodavatelů a spotřebitelů – a v souladu s veřejnými zájmy a ochranou životního prostředí.

Naší vizí je ekonomika stojící na třech pilířích – veřejný (státní) sektor, provozující klíčová a strategická odvětví a infrastruktury, sektor družstevních a sociálních podniků a sektor soukromý. První dva z těchto pilířů budou upřednostňovány, protože mají potenciál být ekonomickými subjekty prospěšnými nejen pro své vlastníky, ale i pro své pracující a celou společnost.

8.2.3 Ústřední orgány

Podporujeme zrušení Úřadu pro dohled nad hospodařením politických stran a přenos jeho působnosti a pravomocí na Nejvyšší kontrolní úřad.

Podporujeme reformu Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže. Odmítáme, aby o veřejných zakázkách za stovky milionů rozhodoval pouze předseda úřadu. Jsme proto za zřízení kolektivního orgánu, na jehož jmenování by se podílela jak Poslanecká sněmovna, tak i Nejvyšší kontrolní úřad.

9.1 Standardy pro veřejné zakázky

Veškeré veřejné zakázky budou zadávány tzv. zodpovědným způsobem (tj. kritériem nebude pouze cena, ale typ podniku, pracovní podmínky v něm, zaměstnávání znevýhodněných osob apod.), prioritně družstevním a sociálním podnikům. Zejména budou stanoveny minimální standardy pro výše mezd a počet kmenových pracovníků na po-

žadovaný objem práce. Podobné zřetele budou v relevantních případech vést i přidělování dotací.

Jedině tak budou od veřejných zakázek odstřiženy firmy zneužívající levnou pracovní sílu. Rovněž bude znemožněno, aby podnikům dopouštějícím se nespravedlností na svých pracujících plynuly státní dotace.

9.2 Družstevní a sociální podniky

Upravíme legislativu tak, aby podporovala družstevní a sociální podniky, přičemž je vždy nutno rozlišovat mezi skutečnými družstvy a pouhými společenstvími vlastníků.

Kromě toho zajistíme poskytování bezplatného poradenství jak provozovatelům, tak i zájemcům o družstevní a solidární podniky. Tyto podniky budou moci zakládat jak sami občané, tak obce, kraje, nebo např. neziskové organizace.

Definičními znaky všech družstevních a sociálních podniků musí být kvalitní pracovní a mzdové podmínky, uplatňování demokratických principů rozhodování, vázanost zisku a podnikání na základě nejvyšších ekologických a etických standardů, včetně solidního a transparentního jednání se všemi dodavateli a spotřebiteli.

9.3 Solidární bankovníctví

K plnému rozvoji tohoto sektoru chceme založit veřejnou úvěrovou banku (respektive transformovat současnou Českomoravskou záruční a rozvojovou banku), která bude za výhodných podmínek financovat vznik a rozvoj družstevních a sociálních podniků. Tato banka bude zároveň poskytovat nízko úročené úvěry např. stavebním a bytovým druž-

stvům. Jednotlivcům v nouzi bude poskytovat tzv. sociální půjčky (jako alternativu k dnešním vysoko úročeným spotřebním úvěrům).

Podpoříme zároveň možnost zakládání družstevních bank skupinami občanů jako alternativy k využívání služeb komerčních bank. Veškeré tyto formy podpory budou podmíněny trvalým, stanovami daným uchováním družstevního charakteru podpořeného subjektu, aby se předešlo přeměňování nejúspěšnějších z nich na běžné tržní podniky.

9.4 Státní podpora jen za naplňování veřejného zájmu

V podnikání musí platit základní pravidlo. Veškerou zátěž pro společnost, které podniky generují svojí činností, si tyto podniky budou muset v plné míře zaplatit. Naopak, pokud podpoří naplňování veřejného zájmu (např. příspěvek k řešení klimatické krize, zaměstnávání znevýhodněných osob, vzdělávací a kulturní činnost, poskytování pečujících služeb v dostupné cenové hladině), náleží jim spravedlivá kompenzace ve formě státních dotací pro podnikatele.

Nárok na dotace, případně povinnost kompenzace vůči státu bude stanovován podle charakteru běžné činnosti konkrétního podniku, nikoliv administrativně náročným, přesto snadno obejitelným předkládáním dotačních projektů.

Podmínkou přiznání podpory bude plnění splnění přísných podmínek společenské zodpovědnosti a demokratické spoluúčasti pracujících. Subjekt bude muset mít vyřešeny všechny ekologické a sociální dopady své činnosti, bude splňovat minimum ve výši mezd a počtu pracovníků na požadovaný objem práce. Rovněž pro takové subjekty bude povinná zaměstnanecká samospráva.

Státní podpora bude vyhrazena jen těm, jejichž podnikání je prospěšné všem. Firmy,

kteří zvolí strategii maximalizace zisku, budou moci tuto strategii realizovat pouze ze svých soukromých prostředků.

9.5 Družstevní a solidární obchodní sítě

Alternativou k velkým obchodním řetězcům se mohou stát spotřební družstva a družstevní obchody, v jejichž rámci budou mít spotřebitelé/podílníci větší vliv na sortiment nabízených produktů (např. na původ a kvalitu) a na jejich ceny. Pro producenty tento model znamená stabilitu a ochranu před nevýhodnými podmínkami, které jim v současnosti diktují obchodní řetězce. Tento obchodní model má potenciál eliminovat dosavadní složité dodavatelské řetězce, které způsobují zbytečný nárůst koncových spotřebitelských cen a jsou závislé na vykořisťování výrobců a dodavatelů surovin.

Další alternativou a variantou družstevních obchodů mohou být tzv. solidární obchody (provozované např. neziskovými organizacemi). Tyto obchody budou kromě zboží nakoupeného na běžném trhu prodávat produkty vyrobené v rámci sociálních podniků (zaměstnávající např. lidi dočasně sociálně vyloučené či zdravotně postižené) a přebytky z obchodních řetězců. Lidé v sociální nouzi budou v nich mít možnost nakupovat za procentuálně snížené ceny.

Vznik a rozvoj družstevních i solidárních obchodů chceme podporovat dotacemi na založení, poskytováním prostor pro provozu od obce nebo poradenstvím a osvětou.

9.6 Stejně podmínky pro družstevní a soukromý sektor

Družstevní sektor vždy byl a bude pod tlakem sektoru soukromého. Soukromé korporace disponují velkým množstvím kapitálu, což je nerovnováha, kterou všechna veřejná

opatření na podporu a zvýhodnění družstev v nejlepším případě jen trochu zmírní.

Pro podporu družstev budeme požadovat stejné podmínky jako pro podporu soukromých firem: státní podpora jen pro ty, kteří naplňují veřejný zájem a splňují přísné podmínky spravedlivého a demokratického pracovního prostředí.

Právě podporu kapitálového podnikání výměnou za naplňování veřejného zájmu podle jasně stanovených podmínek vidíme jako hlavní způsob, jak docílit, aby kapitálové podnikání fungovalo ve prospěch celé společnosti, nikoliv na její úkor.

9.7 Demokratizace práce a podnikání

Zaměříme se na podporu demokratických vztahů mezi podnikateli a zaměstnanci. Demokratizační proces stojí na zavedení následujících tří pilířů, které oproti současné legislativě musí mít možnost působit současně:

- zaměstnanecká samospráva – volba samosprávných orgánů ze všech pracujících v daném podniku (podle vzoru rad pracujících zavedených za Pražského jara roku 1968),
- zaměstnanecké spoluvlastnictví – rovný podíl zaměstnaneckých akcií nebo jiná právní forma sdílení zisků a ztrát pro všechny pracující v daném podniku,
- odborové zastupování – každému pracujícímu bude zajištěno odborové zastupování, které budou působit jako účinný nástroj trvalého a nezávislého dohledu nad zaměstnavateli.

Soukromé firmy a družstva budou k zavádění prvků demokratizované práce motivovány administrativními pobídkami a nabídkou bezplatného vzdělávání. Pro všechny subjekty zpracovávající veřejné zakázky nebo pobírající státní peněžní podporu bude zavedení prvků demokratizované ekonomiky povinné, a to v rozsahu přiměřeném velikosti podniku.

9.8 Motivace ke sdružování pro drobné podnikatele

Drobní podnikatelé, kteří tvoří většinu objemu ekonomiky v naší zemi, mají stejně jako zaměstnanci nárok na důstojné pracovní podmínky, rovnoprávné a transparentní obchodní vztahy a ochranu před vykořisťováním skrze nedostatečné příjmy a nadměrnou pracovní dobu.

Osoby samostatně výdělečně činné i majitelé malých firem budou prostřednictvím daňových a administrativních pobídek motivováni k zakládání družstev, ideálně sociálních. Pro všechny zájemce o družstevní podnikání bude zajištěno bezplatné poradenství i vzdělávání. Principy sociálního a solidárního podnikání budou běžnou součástí vyučování na všech středních školách a učilištích.

Systém státní podpory a bezplatného celoživotního vzdělávání bude také podporovat vznik víceoborových a trvale vzájemně prospěšných dodavatelských sítí, které nahradí současné rozsáhlé řetězce překupníků a meziskladů. Sníží se tím zátěž globálního obchodu na životní prostředí i tlak na nespravedlivé využívání pracujících „nejníže v potravním řetězci,“ kteří paradoxně vyprodukují největší produktivní hodnotu.

10 Ekonomická a daňová politika

10.1 Přepišme pravidla

Proces globalizace od sedmdesátých let minulého století dramatickým tempem prohlubuje nerovnováhy a nerovnosti. Koncentrace moci a peněz vede v ekonomické oblasti ke vzniku extrémně mocných národních a nadnárodních ekonomických uskupení, která svou silou deformují demokratické principy na státní i nadnárodní úrovni.

Tento globální trend je v ČR ještě podtržen překotným vývojem českého hospodářství po roce 1989, poznamenaný integrací neoliberalních principů do právního rámce podnikání. Aplikace tržních principů a volného obchodu dopadá negativně na fungování celého státu. Zanedbaná dopravní infrastruktura, katastroficky zprivatizované vodárenství, problémy v oblasti bydlení, vylidňování a pauperizace rozsáhlých oblastí, rozpad produkčních vertikál v potravinářství, napětí v důchodovém systému, to jsou příklady závažných důsledků chybně koncipované hospodářské politiky po roce 1989.

Pokud bude ČR nadále pokračovat v nastoupené cestě výrobního a finančního přívěsku zahraničního kapitálu, nemůže v globální soutěži obstát. Vysoký podíl zahraničního kapitálu způsobuje nevyhovující strukturu hospodářství a každoroční únik peněžních prostředků do zahraničí ve výši kolem 10 % HDP. Hospodářství postavené na nízké ceně pracovní síly, vývozně orientované ekonomice a ústupcích zahraničnímu kapitálu představuje pro budoucnost významná rizika.

Vliv na naše hospodářství bude v rostoucí míře mít trend robotizace a automatizace. To významně oslabí komparativní výhodu nízkých mezd, na které byla postavena hospodářská politika většiny vlád po roce 1989.

Na tento vývoj je třeba reagovat zásadní změnou pravidel nejen hospodářské politiky, ale i celkové struktury a orientace státu smyslem jehož existence je služba občanům, nikoliv vytváření podmínek pro maximalizaci zisku podnikatelských subjektů.

Základní strategickou výzvou pro ČR v ekonomické oblasti je dobudování infrastruktury, upevnění pozice státu jako rozhodovacího suveréna a zajištění racionální funkcionality základních oblastí v jeho výsostné pravomoci.

10.2 Hospodářská politika

Základem hospodářského úspěchu a prosperity jsou schopnosti a práce všech členů společnosti. Trend, ve kterém se vychází nadměrně vstříc podnikatelské sféře, musí být přerušeno a všechny složky hospodářského života musí mít stejnou šanci se uplatnit.

Hospodářská politika státu proto musí všem, kteří se podílejí na chodu hospodářství, nabídnout a zajistit odpovídající podmínky pro jejich činnost.

Stát si musí znovu přivlastnit roli rozhodujícího regulátora ve všech oblastech, které zásadním způsobem určují jeho charakter. Tendenci k předávání veřejných funkcí do soukromých či na státu nezávislých sfér je nutno překonat.

To se týká nejen jednotlivých oblastí investic a výdajů, ale součástí tohoto posunu musí být i revize zákonů týkajících se monetární politiky, zejména postavení a fungování základní instituce v této oblasti, České národní banky.

Budeme prosazovat postupnou deprivatizaci klíčových odvětví veřejných služeb (zdravotnictví, energetiky, vodohospodářství atd.).

10.3 Fiskální politika a veřejné rozpočty

10.3.1 Příjmy státního rozpočtu

Daňová soustava a příjmová stránka státního rozpočtu musí být přizpůsobena potřebám státu a rostoucím nárokům na veřejné služby.

Daně jsou základní formou participace na chodu státu a veřejných služeb, na jejichž nákladech se proto musí odpovídajícím způsobem podílet všichni ti, kteří existenci státu přímo či nepřímo využívají.

Přesuneme důraz od zdanění práce ke zdanění kapitálu. Zdravotní a důchodový účet bude ve stále významnějším podílu financován odvody vypočítanými z obrátu (ekonomické výkonnosti) korporací, nikoliv jen z výdělků pracujících.

Trend přenášení větší části finančního břemene chodu státu na občany a snižování daňového, resp. odvodového zatížení podnikatelských subjektů, který prakticky odstranil progresi a je v rozporu se světovým vývojem, je nutné změnit následujícími opatřeními:

- zvýšením sazby daně z příjmů právnických osob a zavedením její progresivity,
- odstraněním daňového zvýhodnění transferu dividend do zahraničí,
- odstraněním veškerých daňových zvýhodnění aktivit finančních subjektů a institucí,
- zavedením obrátové daně na finanční transakce na burze a forexovém trhu,
- zavedením transferní daně při platbách za nehmotné výkony do zahraničí,
- zavedením centrální majetkové daně pro právnické i fyzické osoby,
- zavedením progresivity do sazby daní z příjmů fyzických osob,

- sblížením daňové a odvodové zátěže živnostníků a zaměstnanců,
- zavedením sankčních daní/odvodů za aktivity rizikové pro životní prostředí,
- zavedením sektorové daně pro vysoce zisková odvětví – digitální korporace, bankovníctví.

Zároveň je vhodné využívat pružným způsobem stimulační roli daňového systému prostřednictvím omezené redukce či růstu některých daní k časově omezené podpoře vybraných segmentů hospodářství, a tak působit na změnu jeho struktury.

Budeme prosazovat boj proti obcházení daňové a odvodové povinnosti a proti úniku zisků do daňových rájů, zejména v případě velkých korporací.

Budeme prosazovat zrušení daňových úlev a odstranění mezer v zákonech, které umožňují využívat daňové sazby a tzv. „daňové optimalizace“.

10.3.2 Výdaje státního rozpočtu

Alokace výdajů státního rozpočtu výrazným způsobem určuje charakter státu, zejména v sociální oblasti. Trend oslabování veřejných výdajů je nutné zvrátit.

Politika oslabování jednotlivých složek veřejných výdajů se odráží zejména v oblasti penzijního systému, který dlouhodobě představuje největší podíl na státním rozpočtu. Základem penzijního systému musí zůstat státní průběžný systém s cílem dosáhnout podílu příjmů systému na HDP na úrovni minimálně 11,5 % a vytvořit i odpovídající rezervy pro vykrytí demografické vývoje a konjunkturálních výkyvů.

V případě pokračování současných demografických procesů navážeme výši sociálních odvodů kromě objemu příjmů také na ekonomickou výkonnost firem měřenou podle obrátu. Tím se zamezí nutnosti snižování důchodů v situaci, kdy by počet lidí

v produktivním věku klesal, celková produktivita práce však nikoliv. V případě nutnosti dalších opatření počítáme i s částečným financováním důchodového systému z obecných daňových příjmů státu, dostatek prostředků chceme zajistit především skrze progresivní zdanění právnických osob.

Přímé podpory jednotlivých investičních záměrů celostátního charakteru je nutné převést z netransparentního systému dotací do instrumentů, které mohou být pod veřejnou kontrolou, ať už specializovaných fondů nebo do uzavřených účelových kapitol státního rozpočtu.

Nezbytnou součástí změn v politice na výdajové straně je přeměna Nejvyššího kontrolního úřadu na veřejnoprávní instituci (popř. jako Nejvyšší auditní úřad), která bude referovat Parlamentu a jejíž kontrolní závěry budou závazné pro veškeré dotčené instituce.

10.4 Ostatní oblasti

10.4.1 Zdravotní systém

Budeme usilovat o převedení maxima ústavou garantované zdravotní péče pod společností veřejné služby. Zákonem předepsané zdravotní pojištění bude soustředěno pod jedinou veřejnoprávní instituci. Dobrovolné zdravotní připojištění mimo ústavně garantovanou péči bude ponecháno v působnosti soukromých zdravotních pojišťoven.

Celkovou kontrolní funkci nad kvalitou zdravotní péče převezme Státní zdravotní ústav. Stát bude usilovat o co nejrychlejší zvýšení podílu zdravotních výdajů na HDP na úroveň obvyklou v zemích Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD).

10.4.2 Veřejné rozpočty

Dosavadní struktura a parametry sdílení daní nepřinášejí ani dostatečnou transparentnost, ani efektivitu, ani kontrolu toku státních financí zejména mezi státem a kraji. Průniky

a kolize mezi státní správou a samosprávou ztěžují či znemožňují řízení i akceschopnost v řadě oblastí, které mají zásadní vliv na budoucí vývoj státu, například školství, zdravotnictví i budování infrastruktury. Změna samosprávného uspořádání je jedním ze základních předpokladů přerodu ČR v moderní stát.

10.4.3 Státní fondy

Institut státních fondů bude zachován, ale bude posíleno jejich samofinancování tak, aby byly co nejméně odkázány na transfery ze státního rozpočtu, resp. aby tyto transfery byly primárně zaměřeny na významné akce celostátního zájmu.

Základními fondy budou Státní infrastrukturní fond, Státní fond životního prostředí a Státní rezervní fond jako specifická entita zajišťující vládní a veřejné finance proti nenadálým výkyvům. Dále navrhuje zřídit Fond dostupného bydlení a Fond zelené transformace.

Budeme uvažovat o vynětí penzijních prostředků ze státního rozpočtu a jejich převedení do Státního penzijního fondu.

10.4.5 Posílení finanční správy a opatření proti únikům daní

Chceme, aby se finanční správa systematictěji zaměřovala na kontrolu souladu vykazovaného zisku se ziskem skutečným. Jako náklady bude možné účtovat jen nákupy majetku a služeb, které bezprostředně souvisí s činností firmy. Při dokazování nároku na odpočet daně za výdaj přeneseme důkazní břemeno na plátce daně.

Finanční správa dostane možnost zasáhnout v případech, kdy firma vykazuje minimální zisk, či dokonce ztrátu, top management si však vyplácí vysoké mzdy a odměny.

11 Klima a životní prostředí

11.1 Snižování emisí skleníkových plynů

Ratifikací Pařížské dohody se ČR spolu se zbytkem Evropské unie (EU) zavázala snížit emise skleníkových plynů o 40 % k roku 2030. Zasadíme se o to, aby ČR přijala závazný rámcový zákon, který bude požadovat snižování emisí skleníkových plynů o 2 % ročně (ve víceletém klouzavém průměru). Tento zákon stanoví jasné mantinely znečišťovatelům, umožní dlouhodobé plánování a bude se jím řídit vydávání dalších norem i daňová politika. Na zákon vázané programy budou připravovány nově vytvořeným nezávislým orgánem, který bude po jejich schválení Poslaneckou sněmovnou dohlížet na jejich plnění.

11.2 Ekologická daňová reforma

Upravíme spotřební daně z energií, pevných paliv, pohonných hmot a plynu (energetická daň) tak, aby motivovaly domácnosti i firmy k úsporám přechodem od fosilních paliv na čisté zdroje energie, aby nejvíce napříště platili ti, kteří nejvíc přispívají k emisím skleníkových plynů a v současné době mají z uhlíkové ekonomiky největší zisky.

Daňová sazba se u jednotlivých zdrojů energie bude vždy odvíjet přímo od jejich uhlíkové stopy, tj. od množství CO₂ vyprodukovaného při jeho výrobě a spalování.

Zavedeme odstupňované daňové zatížení automobilů podle spotřeby, typu motoru a případně emisí prachových částic. Rozšíříme mytné pro kamiony na silnice všech typů.

Okamžitě dramaticky zvýšíme v současné době mizivé poplatky těžebních společností, které se stanou jedním z hlavních zdrojů financování přechodu k bezemisní ekonomice.

11.3 Klimatický fond

Veškeré emisní povolenky získané po roce 2020 v rámci European Trading System musí být draženy, je třeba úplně ukončit přidělování povolenek za zvýhodněné nebo pevné ceny (natož zdarma). Postupně zajistíme, aby povolenky potřebovali všichni průmysloví znečišťovatelé v ČR. Tímto obchodováním lze získat kolem 33 mld. Kč ročně.

Výtěžky z aukcí povolenek budou směřovat do speciálního Klimatického fondu. Právě tak do něj budou ukládány dividendy ČEZ či mimořádné výtěžky ze spotřebních daní uvalených na paliva v letech, kdy jejich spotřeba stoupne nad průměr (to se bude týkat i nově zavedené spotřební daně z leteckého benzínu). Možná bude i alokace části evropských dotací. Další položkou bude povinný poplatek ve výši do 0,5 % z ceny tepla, který budou odvádět výrobci tepla z fosilních zdrojů.

Větší část prostředků bude využita k investicím do zateplování domů (formou dotací či bezúročných půjček), výstavbě úsporné a „čisté“ veřejné infrastruktury, budování decentralizované přenosové a rozvodné soustavy, ke kompenzačním doplatkům a dárkám pro nízkopříjmové skupiny a k podpoře drobné výroby tepla a elektřiny z obnovitelných zdrojů energie.

Dalším zdrojem financování uvedených opatření bude Státní fond životního prostředí.

Minimálně 10 mld. Kč ročně pak bude (nad rámec nynější rozvojové pomoci) směřovat k podpoře přechodu zemí globálního Jihu k bezuhlíkové ekonomice a k jejich adaptaci na dopady klimatické změny.

11.4 Energetika a konec uhlí

Zastavíme jakékoliv snahy privatizovat stávající státní podíl v ČEZ. Posílíme kontrolu státu nad hospodařením společnosti. Zamezíme pokusům privatizovat uhelné elektrárny v majetku ČEZ (jako u Počerad).

Nedovolíme prolomení územních ekologických limitů těžby v Severočeské uhelné pánvi, zejména na lomech ČSA a Libouš: ochráníme Horní Jiřetín, Černice, Litvínov a další ohrožené obce. Revokujeme úpravu limitů na lomu Bílina. Zajistíme, že útlum těžby nastane v plánovaném časovém horizontu. Dramaticky navýšíme těžební poplatky. Okamžitě zastavíme jakékoliv subvence těžby a spalování nejen uhlí, ale i ostatních fosilních paliv.

Sociální následky utlumování těžby budeme řešit rekvalifikací uvolněných pracovníků a jejich uplatněním při revitalizaci krajiny a přestavbě energetické soustavy. To zajistíme státními investicemi a pobídkami, financovanými mj. z Fondu tranzice.

Zabráníme prodlužování životnosti uhelných elektráren a tepláren, stejně jako udělování výjimek z platných standardů. Vznik nových uhelných elektráren a tepláren umožníme jen ve zcela výjimečných případech, kdy bude nade vši pochybnost prokázána jejich nezbytnost; budeme přitom požadovat splnění nejvyšších standardů.

Domácnostem s přechodem na jiná paliva pomůžeme navýšením příspěvků a zejména bezúročnými půjčkami v rámci programu tzv. kotlíkových dotací.

Tuzemský vývoz energie je třetí nejvyšší v Evropě, pátý v celosvětovém měřítku. Ukončíme jej. Naopak budeme podporovat import energie z obnovitelných zdrojů.

Zachováme moratorium na prospekci břidličného plynu a jeho těžby hydraulickým štěpením (frakováním), budeme se stavět i

proti využití jiných nekonvenčních fosilních zdrojů a způsobů těžby.

11.5 Výzkum a vývoj pro klima

Podpoříme navýšení investic do výzkumu a aplikace nových technologií v oblasti energetické účinnosti, obnovitelných zdrojů, decentralizované energetické infrastruktury (chytré sítě, virtuální elektrárny apod.).

Budeme prosazovat podporu využívání tepla z obnovitelných zdrojů v centrálním zásobování teplem (například bioplynové či geotermální vytápění).

Pro malé zdroje (kotle na biomasu, vytápění jednotlivých budov) navrhujeme nárokové dotace či daňové úlevy, které pokryjí část výdajů. Zde navážeme na program Zelenou úsporám (spolu s využitím prostředků z Klimatického fondu). Za každý GJ (gigajoul) tepla z obnovitelných zdrojů energie výrobce dostane bonus (garantovaný po dobu 15 let). Jeho výše bude stanovena tak, aby nedocházelo k nepřiměřeným ziskům, a měla by být odstupňována podle využitého zdroje.

Zajistíme výkupní ceny pro malé občanské a komunitní projekty větrných a fotovoltaických elektráren a kogeneračních jednotek využívajících biologicky rozložitelných komunálních, zemědělských a lesních odpadů nebo rychle rostoucích plantážních dřevin.

Budeme prosazovat podporu připojování malých zdrojů a samovýrobců elektřiny prostřednictvím net-meteringu (uživatelé jednou ročně vyúčtují rozdíl mezi dodanou a odebranou elektřinou). Tato opatření kromě snižování emisí povzbudí potřebnou decentralizaci a diverzifikaci energetické infrastruktury a zejména „demokratizaci“ energetiky. Nabídka malých zdrojů sníží závislost na velkých výrobcích a distributorech.

11.6 Doprava

Potřebné snižování emisí skleníkových plynů si vyžádá výraznou přeměnu dopravní infrastruktury. Zejména je třeba omezit dopady automobilové a letecké dopravy. Toho lze docílit vyšší úsporností motorů, přechodem na hybridní a posléze elektrické automobily (s mezistupněm PNG či LNG), posílením role hromadné dopravy, a konečně omezením poptávky po dopravě.

Na úrovni EU budeme podporovat nejpřísnější emisní normy pro spalovací motory, podporu hybridních motorů i přechod k elektromobilitě. Stát, kraje i obce půjdou příkladem a vozový park veřejných služeb vybaví elektrickými či hybridními vozidly. ČR musí zajistit pokrytí území dobíjecími stanicemi.

Zajistíme výstavbu vysokorychlostní železnice, rozšíření a elektrifikaci standardních železničních sítí a výstavbu logistických center umožňujících přesun zboží z dálnic na koleje. Nebudeme rozšiřovat ani stavět letiště a letecké palivo zatížíme spotřební i ekologickou daní.

V městské, příměstské i venkovské hromadné dopravě zajistíme dostatek navazujících spojů, po vzoru Jihomoravského kraje se zaměříme na integraci dopravních systémů. Budeme prosazovat městskou hromadnou dopravu zdarma.

Podpoříme výstavbu cyklostezek a zklidnění městské automobilové dopravy. Budeme omezovat přítomnost aut v městských centrech (např. park-and-ride parkoviště, nízkoemisních zón, rezidentního parkování, rozšiřováním pěších zón a zeleně, zákazem vjezdu do vybraných oblastí). Přednost naopak dostane MHD (vyhrazené pruhy pro autobusy, přednost na semaforech).

Zaměříme se na snížení poptávky po dopravě: budeme prosazovat urbánní a územní plánování zaměřené na zahuštění zástavby i sítě služeb a prevenci rozšiřování sídelní

kaše. Budeme podporovat lokální ekonomické struktury a místní výrobce, abychom omezili přepravu zboží i lidí.

11.7 Fond tranzice

Zřídíme speciální fond, který zajistí tvorbu kvalitních, dobře placených a smysluplných „zelených“ pracovních míst, zejména (ale nejen) pro jednotlivce, skupiny a oblasti zasažené utlumováním těžby, zpracování a spalování fosilních paliv. Bývalí pracovníci těchto odvětví budou mít nárok na rekvalifikaci i na předčasný důchod.

Upřednostníme přitom pracovní příležitosti vzniklé pod kuratelou státu, krajů, obcí a komunit. Podpoříme zejména družstevní a samosprávné občanské projekty fungující na principech ekonomické demokracie. Do fondu poplynou prostředky získané daněmi, které nově zavedeme: sektorovými, digitálními, z finančních transakcí a spekulací, z vysokých kapitálových výnosů, z dividend.

11.8 Zemědělství a klima

Chov hospodářských zvířat je významným zdrojem skleníkových plynů, proto budeme usilovat o změnu evropského systému dotací chovatelům. Dotace i zdanění výrobců potravin přizpůsobíme jejich ekologickým dopadům a zejména uhlíkové stopě, která je jmenovitě u masových a mléčných výrobků vysoká.

Zrušíme „zelenou naftu“ chovatelům. Budeme podporovat zpřísnování legislativy upravující podmínky chovu a životní podmínky hospodářských zvířat

V oblasti rostlinné výroby nebudeme podporovat pěstování biopaliv první generace, podpoříme naopak pěstování a zpracování efektivnějších energetických plodin či nízkých lesů a využití lesnických, zemědělských, potravinářských i komunálních odpadů coby biomasu.

11.9 Nedopustíme energetickou chudobu

Jelikož náklady ekologických daní jsou přenášený na koncové zákazníky, je třeba jim tyto ztráty dorovnat. Toho dosáhneme zvýšením nezdanitelného základu příjmů fyzických osob doplněným přímými doplatky či dávkami financovanými z klimatického fondu pro nízkopříjmové skupiny, které vykompenzují regresivní efekt reformy.

Zastropujeme distribuční poplatky za elektřinu. Případné vyšší ceny energií z obnovitelných zdrojů energie budeme kompenzovat snížením daní z příjmu a zejména přímými platbami nízkopříjmovým skupinám.

11.10 Snižování dopadu průmyslu na klima

Budeme prosazovat regulaci spotřeby energií ve výrobě. Zavádění úsporných technologií a organizace podpoříme daňovými úlevami.

Státní energetická inspekce (SEI) a Česká obchodní inspekce (ČOI) se musí zaměřit na kontrolu pravdivosti údajů o energetické náročnosti spotřebičů. Rozhodující však bude tlak na výrobce, aby tuto náročnost dále snižovali – proto by se ČR měla na úrovni EU aktivně zapojit do konstrukce norem a standardů, které energetickou účinnost spotřebičů závazně upravují.

Budeme podporovat průmyslové využití odpadu podle aktuálně nejlepších technických možností, přičemž budeme přednostně podporovat lokální podnikání.

Recyklace a snižování materiálové náročnosti ekonomiky výrazně přispívají ke snižování emisí skleníkových plynů. Proto se zaměříme na vylepšování recyklační legislativy. Zvýšíme poplatky za skládkování a zpoplatníme spalování odpadu. Rozšíříme odpo-

vědnost výrobců za odpady, aby byli motivováni ke snižování množství obalů a k produkci trvanlivějších výrobků. Zavedeme zálohování PET lahví.

Zavedeme slevu z těchto poplatků pro obce, které své obyvatele účinně motivují k recyklaci. Poplatky za popelnice odstupňujeme podle množství netříděného odpadu, nikoliv podle počtu lidí v domácnosti. V obcích budeme prosazovat dostatečné množství a vhodné rozmístění kontejnerů na tříděný odpad, ideálně pak možnost odkládání vytříděného odpadu z domácností rovnou „na zápraží“.

11.11 Adaptační dopady změny klimatu

Dopady klimatické změny pozorujeme již dnes a ani při maximální snaze o snižování emisí skleníkových plynů se nevyhneme jejich pokračování. ČR proto musí být připravena jim čelit. Budeme vycházet z Adaptační strategie a na ni navazující Národní strategie na zmírnění dopadů změny klimatu i Národního akčního plánu adaptace na změnu klimatu, a dohlížet na jejich důsledné plnění.

Hlavním problémem ČR je sílící dlouhodobé sucho, stále častěji prokládané bleskovými záplavami. Suchu lze do jisté míry čelit zadržováním vody v krajině, které příznivě ovlivňuje lokální mikroklima (včetně teplot) a malý vodní oběh. Podporujeme zřizování a rozšiřování tůní, mokřadů, rybníků, obnovu pramenišť a reverzi melioračních opatření, stejně jako ochranu lučních niv a lučních lesů. Naopak budeme proti budování nových přehradních nádrží, které jsou z hlediska retence neúčinné a nesou s sebou výraznou ekologickou i ekonomickou zátěž.

Vysychání krajiny i povodním by měla bránit i změna polnohospodářských postupů – zejména rozčlenění orných ploch, výsadba remízků, hájků a zelených pruhů, dále vhodná skladba a střídání plodin, omezení

využívání těžké techniky, pesticidů a umělých hnojiv. Zasadíme se o přesměrování podpory od přírodu zatěžujících k šetrnějším způsobům zemědělského hospodaření.

Na vysychání krajiny (a s ním spojené kůrovcové kalamity) musí reagovat i lesní hospodářství. Jsme proti výsadbě smrkových monokultur, zasadíme se výsadbou odolnějších a pestřejších porostů s co nejvyšším podílem stanovištně vhodných a původních dřevin, zejména listnatých.

I v oblasti adaptace na změnu klimatu se budeme držet principu uplatnění aktuálně nejlepších technologických možností tak, aby byly brány v potaz stanovené limity udržitelnosti, a zároveň byla maximalizována sociální i ekonomická výhodnost konkrétních opatření.

11.12 Nízkouhlíkový urbanismus a architektura

Dle současných statistik v Evropských zemích připadá na budovy a život v nich až 40 % veškeré spotřeby energie ve společnosti, a tím i emisí skleníkových plynů. Přibližně dvě třetiny z těchto čtyřiceti procent připadají na provoz (vytápění, osvětlení, elektrické spotřebiče apod.). Zbylá třetina pak připadá na energetické nároky spojené se vznikem stavby – tzv. zabudovaná energie – a tím i samozřejmě zabudovaná uhlíková stopa staveb. Podíl zabudované energie bude do budoucna stoupat, a to díky úsporám energie na provoz, ale i díky narůstající realizaci zateplovacích opatření.

Podle kvalifikovaných odhadů připadá 3-5 % uhlíkové stopy společnosti na výrobu cementu. Zasadíme se proto o rapidní snižování spotřeby betonu – např. využíváním konstrukcí z přírodních materiálů a preferencí rekonstrukce stávajících domů před stavbou nových.

V rámci územního plánování budeme prosazovat zásadní nárůst zelených ploch v urbanizované krajině, iniciovat výsadbou stromů v ulicích, ozelenění střech a fasád apod.

Budeme působit na územní rozvoj tak, abychom stavěli lidská sídla s co nejmenšími nároky na dopravu, navrhování polyfunkčních čtvrtí, výstavbu ve vnitřním území měst a dostatečnou hustotu zástavby (i v případě rodinných domů). Zabráníme zbytečnému rozšiřování měst do krajiny. Nepřejeme si vznik dalších satelitních městeček na úkor zemědělské půdy.

Budeme prosazovat udržení co největšího stavebního fondu ve vlastnictví měst a obcí, zejména velkých budov v centrech měst a na průmyslové periferii. Naší snahou bude, aby společnost co nejvíce využívala stávající budovy namísto stavby nových.

Všechny nové domy budou muset splňovat standard budov s téměř nulovou spotřebou energie. Ten bude dle nejlepších technických možností uplatňován i na rekonstrukce.

Navrhujeme nové dotačními programy, které budou podporovat snižování celkové uhlíkové stopy stavby – využívání přírodních a recyklovaných materiálů, kompenzační opatření a decentralizovanou výrobu energie z obnovitelných zdrojů.

Budeme iniciovat odbornou diskusi o zásadní revizi stavebních norem (požárních, hygienických apod.) tak, aby umožnily větší využívání dřevostaveb, přírodních a recyklovaných materiálů, aniž by to bylo na úkor bezpečnosti a důstojného života.

Podpoříme výzkum a vývoj stavebních konstrukčních postupů, aby nárůst celospolečenských požadavků na stavby nevedl k jejich zdražování a tím neohrožoval dostupnost bydlení. Adaptaci na klimatickou změnu nesmí ve svých nákladech na bydlení platit především ti chudší z nás.

12 Vztah k mezinárodním organizacím, zahraniční politika, antimilitarismus

Základními principy tohoto našeho programu zahraniční politiky jsou solidarita, odmítání války a hrozby silou jako prostředků řešení sporů. Jednoznačně prosazujeme řešení sporů jednáním. Výrazem naší mezinárodně politické orientace je naše členství ve Straně evropské levice. Ve svých mezinárodních aktivitách jsme ale připraveni politicky spolupracovat i s dalšími levicově orientovanými seskupeními (Hnutí za demokracii v Evropě – DIEM25, Progresivní internacionála).

12.1 Zásady naší zahraniční politiky

Neuznáváme logiku, podle které má být svět rozdělený na tábor dobra a tábor zla. Pod vlajkou ideálů prosazují vlády nejčastěji své vlastní zájmy, ať už legitimní, či nikoliv. Jakkoliv jsme si vědomi předností pluralistických režimů oproti režimům autoritářským, víme, že svobodnější vnitřní uspořádání nemusí automaticky vést k sledování morálnějších cílů nebo k užívání lepších prostředků ve vnější politice. Uvědomujeme si také, že zdánlivě nenásilnější zahraniční politika často vyplývá i z toho, že příslušný stát může díky silnému postavení těžit z násilí neviditelného (využívání ekonomické převahy, příp. tzv. „soft power“).

Proto nesouhlasíme se systematickým podřizováním se politice určitého bloku ve jménu „západních (nebo i jiných) hodnot“. Tento náš přístup platí vůči USA, Rusku i Číně, a v budoucnu třeba i vůči Evropě. Ke všem těmto mocnostem chceme přistupovat bez předsudků: nemyslíme si, že bychom v důsledku vnitřního systému kterékoliv z nich měli od ní očekávat vždy jen prospěch nebo naopak ohrožení.

Budeme prosazovat zahraniční politiku přispívající k snižování napětí mezi státy, není pro nás přijatelná opačná politika pouze ve jménu „loajality vůči spojencům“.

Nebudeme ovšem přistupovat na mezinárodní spolupráci, pokud by její součástí mělo být napomáhání útlaku v jiném státě, ať už v podobě dodávání bezpečnostních technologií nebo odmítání či rušení azylu pronásledovaným příslušníkům dotyčného státu.

Zamezíme prodeji zbraní vládám a hnutím v rizikových a válečných oblastech. Budeme připouštět pouze takovou materiální a vojenskou podporu, která bude naopak na základě rozhodnutí Rady bezpečnosti Organizace spojených národů (RB OSN) konflikty tlumit.

Odmítáme jednostranně (bez rozhodnutí RB OSN) a tudíž protiprávně uvalované ekonomické sankce a embarga. V důsledku se vždy dotýkají především civilistů, ačkoliv jejich útlak ze strany sankcionovaného režimu bývá často uváděn jako důvod sankcí.

Rozlišujeme přitom mezi státními sankcemi a občanskými bojkoty organizovanými nezávisle na vládách, pokud jsou zaměřeny proti politice určité vlády (nebo vládnoucích či třeba i jen vlivných složek tamní společnosti) a nikoliv proti určité národnosti nebo obyvatelstvu. Stavíme se proti kriminalizaci takových občanských bojkotů.

Odmítáme podporu autoritativním nebo utlačovatelským režimům ve jménu „podpory demokracie“ z titulu jejich „prozápadnosti“. Zcela nepřijatelný je pro nás způsob, jakým se tak děje v případě Izraele: ve jménu vůle předejít opakování genocidy a ochrany „progresivních myšlenek“ a „tolerance“ se odů-

vodňuje podpora státu opírajícímu se o systematické násilí, diskriminaci a rasismus, který již dorostl rozměrů apartheidu.

Uznáváme právo Palestinců na sebeobranu proti okupaci a podporujeme jejich právo na vlastní stát, ať už bude mít řešení podobu dvou životaschopných států vedle sebe, nebo jednoho státu v rozsahu celého bývalého britského mandátu, v němž si všichni obyvatelé budou rovni bez ohledu na národnost a náboženské přesvědčení. Jediným základem udržitelného řešení musí být uznání práv obou účastníků konfliktu, jehož zatím poslední fáze ukazují, že bez postupného vyřešení alespoň těch nejpálčivějších otázek soužití obou etnik nebude ani v Izraeli samotném dlouhodobě možný pokojný vývoj. Česká republika musí opustit dosavadní jednostranný pohled na konflikt a usilovat o vyváženější vztah k oběma stranám.

12.2 Náš postoj k Evropské unii

Stejně jako ve společenských vztazích i v mezinárodní politice upřednostňujeme spolupráci před konkurencí. Za tím účelem podporujeme i případné sdružování států do stálých nadnárodních celků. Zejména Evropská unie (EU) by mohla významně přispívat k ochraně a rozšíření demokracie a práv svých občanů, ale jen pokud bude od základu reformována. EU je potřeba zásadně demokraticizovat, docílit transparentnosti v rozhodování jejích orgánů, hlavně však dosáhnout, aby nebránila v první řadě zájmy firem a elit, a namísto toho přispívala k naplnění vize Evropy sjednocené, mírové, sociálně spravedlivé a prosperující. Prvním krokem k tomu musí být posílení role Evropského parlamentu na úkor nevolených unijních institucí, posílení role občanů a spolupracujících regionů.

Budeme se stavět proti dvoustranným dohodám o volném obchodu mezi EU a mimounijními státy, pokud dávají investorům privilegované právní postavení na úkor běžných lidí (zejména v podobě arbitrážního soudnictví) a moc obejít či dokonce zvrátit demokratické rozhodnutí většiny (například díky možnosti žalovat s odvoláváním na „poškození investice“ stát za zpřísnění ekologických norem nebo zvýšení minimální mzdy či předepsaných standardů kvality zboží, bezpečnosti práce...). Budeme prosazovat revizi nebo vypovězení takových smluv již v minulosti přijatých, zejména Komplexní hospodářská a obchodní dohoda s Kanadou (CETA) a Japonsko-evropské dohodě o volném obchodu (JEFTA).

Stavíme se proti přijetí eura Českou republikou, neboť je pro nás špatným ekonomickým projektem, který bere jednotlivým státům ekonomickou suverenitu. Varováním je osud Řecka, který ukazuje, že společná měna se stala nástrojem "bohatých států", především Německa, a jejich zbraní proti řecké vládě.

K přijetí jakékoliv nadnárodní měny považujeme za nezbytné splnění dvou podmínek: jednak dostatečné sblížení ekonomických, sociálních a daňových politik členských států (v opačném případě povede její zavedení k ještě větším rozdílům a nerovnováhám, jako v případě eura, které prohloubilo deindustrializaci zemí jižní Evropy a naopak posílilo destabilizující obchodní přebytek Německa), jednak existenci demokratických politických institucí na úrovni měnové unie, schopné spoluutvářet její hospodářskou politiku (v opačném případě se měna stává nástrojem kapitálu proti demokracii, jak platí v současnosti pro euro).

Pokud se EU nakonec ukáže jako nereformovatelná, podporujeme možnost pro občany ČR hlasovat o vystoupení. Přitom je ale nutné mít na paměti, že obrovský nepoměr mezi ekonomickou vahou EU a ČR by vedl k

tomu, že suverenita ČR mimo EU by byla do velké míry iluzorní a vystoupení by tak řešilo jen málo. Větší váhu by mělo koordinované vystoupení určitého počtu zemí, které by ideálně i poté spolupracovaly a mohly by se případně stát zárodky nového evropského projektu.

12.3 Náš postoj k Severoatlantické alianci

Severoatlantickou alianci (NATO) považujeme za přežitek studené války; stejně jako Varšavská smlouva mělo být už dávno rozpuštěno. V současnosti jedná jako prodloužená ruka nejbohatších států, především USA, které jeho prostřednictvím ve jménu „míru“ a „demokracie“ pouze prosazují své zájmy, a často přitom prohlubují chaos v zemích, kterým „pomáhají“.

Naším konečným cílem je z NATO vystoupit. Krom toho stáhneme české vojáky ze všech zahraničních vojenských misí NATO, neprobíhajících pod hlavičkou OSN, neboť tyto válečné podniky nejsou v našem zájmu a už vůbec ne v zájmu obyvatelstva zemí, kterým má intervence „pomoci“.

12.4 Náš postoj k Mezinárodnímu měnovému fondu, Světové bance, Světové organizaci obchodu

Bohatství současných velmocí a zemí jim přidružených je zčásti také výsledkem systematicky udržované chudoby a podřízenosti zbytku světa. Mezinárodní měnový fond (IMF) a Světová banka (WB) v tomto moderním kolonialismu hrají velkou roli. Zápornou úlohu sehrály také při restrukturalizaci některých ekonomik bývalého východního bloku po roce 1990. Také Světová organizace obchodu (WTO) se významně podílí na prosazování zájmů kapitálu v mezinárodním měřítku.

Tyto instituce předem značně omezují manévrovací prostor případně levicové vlády v jakémkoliv státě. Nehodláme v jejich rámci postupovat a hlasovat v jednom bloku s „rozvinutými“ zeměmi a napomáhat tak udržování stávajícího stavu. Zároveň vnímáme, že i vzhledem k jejich váze nemá velké vyhlídky cesta národní izolace, a že i odpor proti jejich stávající politice musí být veden mezinárodně – jako součást odporu proti ekonomické nadvládě a nekolonialismu.

13 Vztah k cizincům a jejich začleňování

Česká republika nepatří dosud k nejvyhledávanějším cílovým stanicím cizinců, a již vůbec ne uprchlíků. Vzhledem k tomu, jak sílí nejrůznější formy migrací celosvětově, však není dobré spoléhat na to, že to tak vždy zůstane. Je proto nezbytné se již teď začít do budoucna připravovat na možný zvýšený zájem cizinců (případně i speciálně uprchlíků) o příchod do země.

I bez ohledu na to, zda k výraznějšímu růstu počtu cizinců nakonec dojde či ne, je kromě toho nutné pracovat na lepším začlenění a důstojnějším postavení, těch, kteří již v zemi jsou, a to bez ohledu na to, že oněch necelých 600 tisíc cizinců, které se v ní v současnosti nacházejí, nepůsobí společnosti zásadnější problémy, a že uprchlíci představují zatím sotva jedno procento tohoto počtu.

13.1 Přistěhovalci, ekonomičtí migranti a uprchlíci

Cizinecká politika musí brát zřetel na to, že rozdíl mezi oběma skupinami je často jen plynulý: mnoho lidí se stěhuje za prací, nemají se však jak uživit, případně se užíví s velkou bídou – tzv. „ekonomičtí migranti“.

Příčiny, které k tomu vedou, jsou často totožné s těmi, které dělají z lidí uprchlíky: válečné konflikty nebo přírodní katastrofy mívají zpravidla i ekonomický dopad, který přetrvává i po odeznění akutní krize.

Odmítáme proto vést mezi těmito skupinami lidí uměle ostrou hranici.

13.2 Cizinci na trhu práce

Ochota, s jakou je zaměstnavatelé v ČR legálně i ilegálně najímají, svědčí o tom, že jejich přítomnost je ekonomicky přínosná – je ovšem třeba vždy zkoumat pro koho. V řadě

ohledů se jejich přínos týká společnosti jako celku, ať už jde o jejich odvádění daní a plateb za zdravotní a sociální pojištění v situaci, kdy zdejší populace stárne, nebo o obsazování manuálních zaměstnání, o něž zájem v ní již léta klesá.

Na druhou stranu jsou cizinci často ochotni pracovat za méně peněz a v horších podmínkách než zdejší zaměstnanci. I v některých oborech může skutečně dojít k tomu, že zaměstnávání cizinců táhne mzdy dolů. V případech, kdy k podobnému „tažení pracovních podmínek dolů“ dochází, nechceme postihovat cizí zaměstnance, nýbrž zaměstnavatele, který je za takových podmínek zaměstnal.

Cizinci musí mít zastání u Státního úřadu inspekce práce, který musí mít dostatečné kapacity a pravomoci k včasné kontrole a nápravě nelegálního chování zaměstnavatelů. K podpoře dostupnosti těchto práv zavedeme možnost podávat podněty na inspekci práce i v jiných jazycích než češtině.

Odmítáme diskriminování pracovníků z ciziny v přístupu k zdravotní péči, zejména snahy o jejich vylučování ze systému veřejného zdravotního pojištění a odkazování na předražené pojištění komerční.

Prosazováním opatření ve prospěch jak zdejších, tak cizích pracujících – zejména navyšováním minimální mzdy – chceme dosáhnout stavu, kdy zájem vykonávat méně prestižní práce budou mít i zdejší pracovníci.

13.3 Společenská integrace cizinců

Podporujeme zavedení adaptačně integračních kurzů pro cizince dlouhodobě pobýva-

jící na území ČR. Náklady na tyto kurzy budou zcela hrazeny státem a účast na nich bude kompenzována benefity od státu, např. ve formě rychlejšího udělování trvalého pobytu.

Je nutné, aby Státní úřad inspekce práce (SÚIP) spolupracoval se zastupitelskými úřady a svými protějšky ze zemí, odkud pracující přijíždějí. Pro lepší integraci cizinců v ČR navrhujeme garanci dostupných jazykových kurzů češtiny pro dlouhodobě pobývající cizince.

Koncepce integrace cizinců by měla být rozšířena i na občany EU, neboť ti se v současnosti musí o vše postarat sami, a ne vždy se jim to daří.

Chceme, aby kromě státu i firmy zaměstnávající cizince finančně přispívaly na integrační politiku ČR. Nejen stát, ale i firmy čerpající z jejich práce musí nést odpovědnost za jejich úspěšnou integraci do české společnosti.

Na úrovni samospráv budou podle počtu cizinců zřízeny pozice koordinátorů integrace.

13.4 Kulturní integrace

Přítomnost lidí s odlišnými zvyklostmi může někdy působit komplikace, zvláště pokud se jedná o lidi, kteří se museli stěhovat v krizové situaci a neplánovaně. Nepodporujeme nucené přejímání místních tradic, neboť jejich dodržování musí být dobrovolné jak pro dosavadní, tak pro nově příchozí obyvatele.

Stát a společnost nemají nikomu proti jeho vůli zakazovat způsob života, dokud svým chováním neomezuje svobodu druhých, a nikomu nemají být vnucovány ani vzory chování, které mu nevyhovují. Totéž platí i pro tradice a zvyklosti přistěhovalců, kteří nesmějí být rodinou či širší komunitou k jejich

zachovávání nuceni. Nechceme, aby byly životy lidí předurčeny tím, v jakém místě, do jaké rodiny nebo s jakým pohlavím či jinými vrozenými charakteristikami se narodili.

Chceme, aby zákony platily pro všechny stejně bez ohledu na národnost, náboženství, barvu pleti, pohlaví, věk, sexuální orientaci, genderovou identitu či zdravotní stav. K tomu je ovšem nutné, aby nebyly šité na míru jedné skupině na úkor jiných, ať už většiny na úkor menšiny nebo menšiny na úkor většiny.

13.5 Řešení uprchlictví

Nedobrovolná migrace bude trvat, dokud bude v tolika zemích světa trvat situace, která nutí lidi utíkat. Změna mezinárodní a hospodářské politiky je proto nezbytným krokem, bez něhož se problém migrace nikdy nevyřeší. Problémy uprchlíků je nejlepší řešit v zemi jejich původu.

Hodláme proto navýšit výdaje ČR na rozvojovou spolupráci ze současných 0,1 % hrubého národního produktu na 0,7 % doporučených OSN. Zotavení zhroutené nebo zdevastované země však trvá léta a lidé potřebují pomoc v řádu měsíců, týdnů, v případě hrozby násilné smrti nebo hladovění i dnů. Přijímání uprchlíků do Evropy tedy sotva bude možné se vyhnout.

Neuznáváme argument, že ani potřebným u nás doma se dostatečně nepomáhá: řešením je pomáhat obojím, nikoliv nepomáhat nikomu, a vzhledem k obrovským nezdaněným majetkům našich elit na to zdroje jsou.

Odmítáme současnou politiku Evropské unie, která je navzdory krásným slovům v zásadě protiuprchlická. Její přístup beztak nedokáže zabránit příchodu uprchlíků do Evropy, zato je nutí snažit se do ní dospět v nelidských a životu nebezpečných podmínkách, ve kterých se snadno stávají oběťmi

pašeráků a později možná i radikálních organizací.

Jsme pro zrušení dublinského systému, který je nespravedlivý vůči státům na kraji Evropské Unie. Hraniční státy na jihu a východě EU se potýkají s vlastními ekonomickými a sociálními problémy a nezvládají se samy starat o přílivy lidí v ohrožení života.

Jsme pro společný fond EU na pomoc uprchlíkům, do něhož bude výše příspěvků určena

ekonomickou silou jednotlivých států. Pokud jde o samotnou péči o uprchlíky, nesmí být organizována tak, aby byli nuceni zůstat ve státě, ve kterém žít nechtějí, nebo kde by neměli žádnou perspektivu se uchytit. Takový systém mechanického přerozdělování na základě kvót by sotva byl životaschopný.

Osobám žádajícím o mezinárodní ochranu chceme umožnit začlenění se na trh práce v naší zemi ještě před vyjádřením Ministerstva vnitra.

14 Kultura a média

Rozvoj pestrého a nezávislého kulturního života považujeme za jeden ze základních předpokladů lidské důstojnosti. Proto péče o kulturu je pro nás prvořadým zájmem celé společnosti. Od kultury požadujeme, aby byla ve své co největší šíři všeobecně dostupná. Chceme, aby kvalitní kultura byla nedílnou součástí našeho veřejného prostoru. Provedeme revizi autorského zákona, jejímž hlavním cílem bude zajištění přístupu ke kultuře všem.

Potřebujeme takovou kulturu, která bude co nejvíce nezávislá na ekonomických i politických tlacích. Zároveň je nutné nastolit takové podmínky, aby byli tvůrci a tvůrkyňe spravedlivě odměňováni. V kulturním životě musí panovat svoboda tvorby, s respektem k principům lidských práv a svobod. Cenzura v jakékoliv formě je nepřípustná.

14.1 Veřejná podpora kultury

Kulturu je třeba chránit i před ekonomickými tlaky ze strany soukromé sféry, neboť vlastníci velkého kapitálu využívají investice do kultury a umění k rozšiřování svého vlivu. Je též třeba zajistit, aby se investice soukromých subjektů do kultury nestaly formou vyhýbání se placení daní.

Z toho důvodu podporujeme odborně fundovaný systém veřejné podpory kultury. Stát má být garantem svobody a nezávislosti v kultuře zajištěním veřejných (a veřejně kontrolovaných) prostředků, které zaručí její ochranu před ekonomickou cenzurou ze strany soukromých zájmů.

Účinným pilířem ochrany nezávislosti kultury je podpora komunitního a družstevního sektoru. Navrhujeme rozsáhlý systém podpory takových kulturních institucí, které budou fungovat jako družstva nebo svépomocné komunity.

14.2 Veřejnoprávní média

Stejně jako v ostatních hospodářských odvětvích i v médiích dnes dochází k neúměrné koncentraci novin i internetových médií do rukou vlastníků velkého kapitálu provázaných s politickou mocí. V takové situaci narůstá význam médií veřejnoprávních jako protiváhy na zisk orientovaných médií soukromých

Veřejnoprávní média nesmí být hlásnou troubou žádné politické ideologie nebo ekonomických zájmů. Musí dávat prostor celému spektru politických názorů, přičemž musí nicméně sama zásadně setrvávat na pozicích obrany základních lidských práv a svobod. Především však musí dávat prostor těm skupinám lidí, jejichž hlas není dostatečně slyšet.

14.3 Podpora nezávislosti a demokratizace médií

Chceme, aby se nedílnou součástí mediální scény stala nezávislá družstevní, komunitní a školní média, tím dostanou mediální prostor ti, kteří jej potřebují. Mohou také být nástrojem kontroly veřejnoprávních médií.

Stejně jako v jiných podnikatelských oborech chceme i v sektoru médií podporovat demokratizaci poměrů na pracovišti, zejména rozšiřováním kompetencí volených zaměstnaneckých orgánů a posilováním vlivu zaměstnanců na podmínky a povahu své práce.

K větší nezávislosti redakcí na jejich majitelích chceme napomoci udělením právní subjektivity odlišné od podnikatelského subjektu, který je vlastní. Od určité výše obratu či mediálního dosahu chceme omezit účinnost určitých opatření na podporu médií. Pracovníkům médií, na která se tato veřejná

podpora vztahovat nebude, bude však nezávisle na tom přiznáván status novináře a s ním jdoucí ochrana.

Budeme prosazovat regulaci reklamy a zdanění příjmů z ní tak, aby zisky z ní plynuly v první řadě médiím (při dodržení svobody sdílení mediálních výstupů) a nikoliv obřím digitálním platformám typu Facebook, Google či Amazon, které si přivlastňují výnosy žurnalistické práce.

Budeme dále usilovat o omezení moci digitálních platforem nad algoritmy zobrazování a filtrování informací, které jim umožňují minimalizovat dosah médií a obsahů jim nepohodlných.

14.4 Rozšíření svobody sdílení

Autorské právo nutně potřebuje přizpůsobit současné realitě doby internetu a sociálních sítí. Hudebníci, spisovatelé, filmaři a divadelníci a výtvarní umělci musí mít reálnou možnost se svojí tvorbou důstojně uživit. Autorský zákon nemůže být nástrojem nespravedlivého výdělků pro korporace na úkor samotných tvůrců.

Zkrotíme ochranné svazy autorů, které si kládou nepřiměřené podmínky při výkonu svých činností. Nedovolíme, aby vymáhání autorských práv končilo nepřiměřenými tresty a likvidačními náhradami škod, jejichž výpočet stojí na pochybné metodice.

Budeme na evropské úrovni prosazovat omezení trvání autorských práv pro dědice na dvacet let od autorovy smrti, nejdéle však padesát let od roku vydání díla.

Veškerá kulturní díla, která vzniknou s veřejnou podporou, by měla být po dvou letech dána k volnému nekomerčnímu užití. Podpoříme digitalizaci českých knih (uměleckých i odborných textů), u kterých vypršela majetková práva. Jsme i pro další rozvíjení ne-

dávné úpravy autorského práva, která umožňuje volnou dostupnost některých digitalizovaných děl.

Postavíme se za svobodu sdílení mediálních výstupů. Veřejnost má a do budoucna i musí mít právo odkazovat na vše, co média předala do veřejného prostoru.

Jsme pro zachování svobody panoramatu. Všechna výtvarná i architektonická díla, která jsou viditelná z veřejně přístupného prostoru, musí být možné bez omezení fotografovat i jinak umělecky zobrazovat.

14.5 Kvalitní kultura pro všechny

Jsme pro odstraňování rozdílů mezi kulturou pro bohaté a pro chudé, taktéž mezi zvýhodněnými a znevýhodněnými regiony. Udržení, posílení či zakládání dobře fungujících kulturních institucí v znevýhodněných místech bude naší prioritou. Zvýšený důraz chceme klást také na seznamování s kulturou ve školách navštěvovaných převážně dětmi ze znevýhodněných vrstev.

Zásadní význam pro zvyšování vzdělanosti a kulturního přehledu ve společnosti, ale i pro komunitní život, mají veřejné knihovny, jejichž síť po republice je nutno zachovat. Je přitom nutno zohlednit proměnu činností knihoven vyvolanou digitálními inovacemi posledních let, a tomu je nezbytné přizpůsobit též jejich financování i hodnocení jejich pracovníků.

Veřejná podpora kulturních institucí a festivalů bude podmíněna udržetím všeobecně dostupné cenové hladiny vstupného. U některých veřejných muzeí a galerií budeme usilovat o vstupné zdarma nebo dobrovolné vstupné.

Zasadíme se, aby základní umělecké školy ve své výuce reflektovaly současný globální vývoj v populární hudbě, výtvarném umění a designu, pohybovém umění aj.

Vhodným kanálem k šíření dnešní kvalitní populární hudby i filmu je veřejnoprávní rozhlas a televize. Může s přispěním veřejné podpory pořádat populární soutěže hudebních interpretů, zfilmovávat kvalitní literární díla a obecně popularizovat uměleckou scénu.

Výtvarné umění a design patří do veřejného prostoru, i do bytů. Máme zájem podpořit lokální průmysl, který při vývoji svých výrobků zaměstnává výtvarné umělce a designéry.

14.6 Výtvarné umění ve veřejném prostoru

Posláním výtvarného umění je především zkvalitňovat prostředí, kde se každodenně pohybujeme. Proto zavedeme povinnost věnovat 1 až 4 % rozpočtu veřejně investovaných staveb na výtvarné umění ve formě soch či trvalých instalací v exteriéru nebo uměleckých děl svázaných s architektonickým řešením budov (reliéfy, fresky, mozaiky, prvky stavebního designu apod.).

Výtvarná díla doprovázející architekturu budou vybírána nezávislou odbornou komisí pod předsednictvím architekta stavby, jejímiž závěry bude zadavatel povinen se řídit. Stejně podmínky budou platit i pro soukromé investory (developery), pokud se rozhodnou doplnit svůj záměr o výtvarné umění. Cílem je předcházet nerovným vztahům mezi investory a umělci.

14.7 Aktualizace památkové péče

Je potřeba zrevidovat způsob, jakým je u nás vykonávána praxe památkové ochrany. Ta probíhá v mnoha případech nekonceptně, nedaří se zabránit vážným škodám na historických a památkových hodnotách. V tomto směru zlepšíme odborné vzdělávání pracovníků památkové péče.

Památkové oblasti by neměly být skanzeny pro turisty, ale mělo by se v nich bydlet a měl by se v nich odehrávat veřejný život, což ale nesmí vést k tržní exploataci památkových objektů a území.

Zpřísníme sankce pro vlastníky památkových objektů, kteří provádí zásadní necitlivé úpravy, nebo je nechávají záměrně chátrat. Na druhou stranu posílíme státní příspěvky na památkové opravy a rekonstrukce staveb. Zasadíme se o rozšíření památkového fondu i o stavby moderní architektury, protože historickou i kulturní hodnotu získávají i stavby z posledních sto let. Budeme bránit neuváženým privatizacím veřejných staveb v urbanisticky cenných lokalitách.

Máme zájem na tom, abychom jako společnost stavěli i budoucí kulturní památky. Budeme usilovat o co nejlepší kvalitu staveb, které budou sloužit nám všem. Z toho důvodu prosadíme povinnost architektonických soutěží pro veřejné i pro rozsáhlé soukromé (developerské) stavby.

Impressum

LEVICE

Petrohradská 216/3.

101 00 Praha

Telefon: +420 608 630 506

info@jsmelevice.cz

www.jsmelevice.cz

Jsme také na Facebooku, Instagramu, YouTube a Twitteru!